

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 2

พนิดา บุญยศยิ่ง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE STUDY OF CONDITION AND PROBLEMS OF INCLUSIVE EDUCATION ACCORDING TO
THE SEAT FRAMEWORK IN SCHOOL UNDER IN PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

PANIDA BOONYODYING

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree in
Degree in Educational Administration

April 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ของ พนิดา บุญยคียง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุชา กอนพ่วง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชระ จตุพร)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ บุรณะชาติ)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	พนิดา บุญยคียง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564
อาจารย์ที่	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัชรระ จตุพร
ปรึกษา:	
คำสำคัญ:	การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม, โครงสร้างซีท, เด็กพิการเรียนรวม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 28 คน ครูผู้สอน 236 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ 10 คน รวมทั้งหมด 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเครื่องมือ รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านนักเรียน ได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกสถานที่ ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สนับสนุนอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละบุคคล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาและบริหารหลักสูตรนักเรียนพิการเรียนรวมโดยเฉพาะ และด้านเครื่องมือ ได้แก่ การกำหนดให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้อยู่ในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาให้ชัดเจน

Title: THE STUDY OF CONDITION AND PROBLEMS OF INCLUSIVE EDUCATION ACCORDING TO THE SEAT FRAMEWORK IN SCHOOL UNDER IN PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

Author: Panida Boonyodying, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2021

Advisor: Assistant Professor Dr. Watchara Jatuporn

Keywords: Inclusive Education According, SEAT Framework, Children with Disabilities Included

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the condition of integrated educational management according to the SEAT Framework in schools under in Phayao primary education service area office 2 and were to guidelines develop a inclusive education management according to the SEAT Framework in schools under in Phayao primary education service area office 2 the opinion of administrators. The research sample consisted of 28 school administrators, 236 teachers and 10 disabled babysitters, including 274 people. Statistics used to analyze data include percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows 1) integrated educational management according to the SEAT Framework in schools under in Phayao primary education service area office 2 as a whole was found at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the mean in descending order was the tools, followed by the environment, activities and students respectively 2) guidelines develop a inclusive education management according to the SEAT Framework in schools under in Phayao primary education service area office 2. Students include promoting the development of students potential in terms of physical, emotional, social, intellectual abilities and organizing activities for students to learn outside the school, environment including equipment support teaching materials facilities and learning resources for students that are adequate and appropriate for each individual condition, activities include promoting the development and administration of curricula for students with disabilities especially inclusive learning and tools including defining the inclusive education management to be clearly in the policies, visions, missions of educational institutions.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาอิงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษระ จตุพร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่อุทิศเวลาให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ให้ข้อคิด รวมถึงเอาใจใส่และให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไปและขอขอบพระคุณท่านเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงไว้ในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะเยา เขต 2 ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 ทุกท่านที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ตลอดจนทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนให้คำปรึกษา และช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมาโดยตลอด คุณค่าหรือคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแต่พระคุณของบิดา มารดา อีกทั้ง คณาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พนิดา บุญยศยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม.....	10
แนวคิด ทฤษฎี ในการจัดการศึกษาแบบการเรียนรวม	15
การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)	43
ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในจังหวัดพะเยา.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
กรอบแนวคิดการวิจัย	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	72
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	76
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation).....	77
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ.....	85
บทที่ 5 บทสรุป	87
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	100
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	101
ภาคผนวก ค คะแนนแบบวัดดัชนีความสอดคล้อง	110
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	115
ภาคผนวก จ บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	116
ประวัติผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงข้อมูลจำนวนนักเรียนที่การเรียนรวม.....	59
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
ตาราง 3 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตาม โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 โดยรวม 4 ด้าน.....	77
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตาม โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 ด้านนักเรียน (S-Student).....	78
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตาม โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment).....	80
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตาม โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities).....	82
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตาม โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 ด้านเครื่องมือ (T-Tools).....	83

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....67

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 ได้บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ซึ่งได้กำหนดให้การศึกษา เน้นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เกื้อหนุนให้บุคคล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่ม ดำเนินการตามเจตนารมณ์ และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส จะต้องจัดให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้น ถือเป็น การพัฒนาศักยภาพของคนพิการให้มีโอกาสพัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ต้องมีการจัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันกับคนปกติ และไม่ใช้ เหตุแห่งความพิการมาเป็นข้อจำกัดสิทธิทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้ให้คำจำกัดความ คำว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับ และหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับ คนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ การเรียนร่วมนั้น ถือเป็น การเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการ พิเศษ ได้เข้าเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนเด็กปกติ เพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับ

สังคมได้ นโยบายของการศึกษาได้เน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่คนไทยทุกคนให้สามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ที่มีการเปิดเรียนทั้งคนปกติและคนที่ไม่ปกติ ซึ่งหมายถึง คนพิการ ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม เกิดการยอมรับความเป็นมนุษย์ และสร้างความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ซึ่งหากสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนดตลอดจนกรอบทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ได้ให้ความสำคัญกับการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือการมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และสร้างงานได้ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัต ภายใต้สังคมแห่งปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งกล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป และได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในรูปแบบการเรียนรวม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเรียนรวมกับนักเรียนปกติ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ ประกอบกับการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมา โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสให้เด็กพิการทุกคนได้เข้าเรียนและเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน โดยมีการทบทวนถึงภารกิจที่จำเป็นที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมไปถึงการจัดให้เด็กพิการทุกคนที่อยู่ในเขตบริการได้เข้าเรียนในโรงเรียนและการพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพรองรับการให้บริการด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม

ครอบคลุมทุกอำเภอ ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม โดยมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรวมกับเด็กปกติและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตาม การศึกษาแบบเรียนรวม พบว่า มีทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา เนื่องจากการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นเรื่องใหม่สำหรับครูบุคลากรในโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่สอนในชั้นเรียนรวมยังขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน (เบญจา ชลธารนนท์, 2548) จะเห็นได้ว่า คุณภาพของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่งของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำมาตรฐานการเรียนรวมขึ้นนั้น เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหารจัดการเรียนรวม ตลอดจนคุณภาพด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้นำมาตรฐานการจัดการเรียนรวม เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปใช้ในสถานศึกษา เป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพ มีมาตรฐานเดียวกันเป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเข้มแข็งและยั่งยืน และเป็นแนวทางในการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพสถานศึกษาในการดำเนินงานและพัฒนาให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จำนวนทั้งสิ้น 96 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนจัดการเรียนรวมทั่วไป จำนวน 91 โรงเรียน จากการรายงานผ่านระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology: SET) และจากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม พบว่า ยังมีโรงเรียนที่ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรวมหลายด้าน ทั้งในด้านผู้บริหารที่ยังคงขาดการบริหารจัดการเรียนรวมที่ดี ด้านครูพี่เลี้ยงเด็กพิการที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ทำงานผิดพลาดประสงค์ไม่ได้ทำหน้าที่ดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ แต่ปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย และไม่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นดูแลนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่ทั่วถึงและเต็มที่ รวมไปถึงผู้ปกครองขาดทักษะในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2563) ทั้งนี้ ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรมนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จะทำให้ได้ข้อมูลสภาพของการจัดการศึกษาและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สามารถเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีมาตรฐาน และส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพรายบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 96 โรงเรียน โดยใช้ข้อมูลจากที่โรงเรียนส่งข้อมูลเด็กพิการเรียนรวม มายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 96 คน ครูผู้สอน จำนวน 818 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 36 คน รวมทั้งหมด 950 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 49) เทียบขนาดของประชากรที่ 950 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 274 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

แบบแบ่งชั้น โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 236 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิควิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ โรงเรียนบ้านร่องแมต โรงเรียนบ้านสถาน โรงเรียนชุมชนบ้านหลวง โรงเรียนชุมชนบ้านบอน และโรงเรียนบ้านสบสา (สายใจ ดาลาล์ อนุสรณ์)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน (S-Student) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ (T-Tools)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ สภาพและแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านนักเรียน (S-Student) ประกอบไปด้วย การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป
2. ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) คือ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่โรงเรียนจะดำเนินการปรับปรุงหรือพัฒนา แบ่งออกได้ 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ และสภาพแวดล้อมด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ประกอบไปด้วย การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การบริหารจัดการหลักสูตร การตรวจสอบเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน และชุมชนการประกันคุณภาพ การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน การประสานความร่วมมือ การจัดตารางเรียน การนิเทศติดตามประเมินผล และปรับปรุงงาน

4. ด้านเครื่องมือ (T-Tools) ประกอบไปด้วย นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับโอกาสเข้าเรียนในสถานศึกษาเดียวกันกับเด็กทั่วไป โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การดำรงชีวิตอย่างไม่มีข้อจำกัด และอุปสรรคใด ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่จะสามารถเรียนได้

สภาพ หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามโครงสร้างชีวิต ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างชีวิต (SEAT Framework) หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเรียนรวมกับนักเรียนปกติ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนักเรียน (S-Student) หมายถึง นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไปที่อยู่ในโรงเรียนเรียนรวม โดยมีการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความบกพร่องและนักเรียนปกติให้สามารถเรียนร่วมกันได้ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคม มีการจัดกิจกรรมช่วยเหลือในระยะแรกให้นักเรียนที่มีความบกพร่องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความบกพร่องได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จัดนิทรรศการเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่อง จัดพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่ดูแลคนพิการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้มีทักษะในการช่วยเหลือตนเอง

2. ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน ภูมิทัศน์ บริเวณรอบ ๆ โรงเรียนรวมทั้งสื่อสารานุกรมประเภทอื่น ๆ เช่น การจัดทำทางลาด การสร้างห้องน้ำ และบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความสำคัญในชีวิตของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนที่มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือในการพัฒนาตามระบบการจัดการของคณะกรรมการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) หมายถึง การบริหารจัดการ หลักสูตร ซึ่งรวมถึงการใช้ การปรับ และการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนพิการหรือ นักเรียนที่มีความบกพร่องมากเป็นพิเศษบุคคล กระบวนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การดำเนินการสอน เทคนิคการสอน การวัดประเมินผลและการรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนต่อผู้ปกครอง และชุมชน การประกันคุณภาพ การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน การจัดทำตารางเรียนและการบริหารจัดการชั้นเรียน

4. ด้านเครื่องมือ (T-Tools) หมายถึง การจัดหาหรือจัดทำสิ่งทีนำมาเป็นเครื่องมือ ในการบริหารจัดการเรียนรวม เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้อย่างมีและ ดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้รักษาการ หรือรองผู้อำนวยการ ตำแหน่งบริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานหน้าห้อง ในการสอนในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในการให้ความช่วยเหลือเด็กพิการ ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวม และช่วยเหลือครูในการจัดการศึกษา การจัดการเรียน การสอน พัฒนาเด็กพิการตามคำแนะนำของครูประจำการ รวมทั้งจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการ ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบของครูและผู้บริหาร สถานศึกษา

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กออทิสติก เด็กพิการซ้อน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและ ภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท เพื่อการวางแผนพัฒนาและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
 - 1.2 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556
 - 1.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
2. แนวคิด ทฤษฎี ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.1 ความหมายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.2 แนวคิดในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.4 ความสำคัญของการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.5 ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.6 ขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 2.7 ปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ
3. การจัดการศึกษาแบบรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)
4. ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในจังหวัดพะเยา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนี้

มาตรา 8 การจัดการศึกษาโดยให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเรียนร่วม ดังนี้
มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับ มีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแล หรือรับอุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถ และศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจำวัน เพื่อการดำรงชีวิตอิสระ

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนรู้ร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไป-กลับ และรับบริการที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิตและจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

“ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น

มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้

(1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

(2) เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

(3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดการหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา 7 ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนรู้ร่วม สถานศึกษาเอกชน การกุศลที่จัดการการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ

มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการ

จัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในประกาศกระทรวง

สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ อาจจัดการศึกษา สำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพการพัฒนาศักยภาพ ในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วน หรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามกฎหมาย

ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

มาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด

เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานให้การสนับสนุนทรัพยากร องค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนี้ สำนักงานส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2550, หน้า 1)

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบ กับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่ง

ด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

“การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต” หมายความว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้คนพิการดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ

“ผู้ช่วยคนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้

การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำการที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้น ทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วย

การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีตประเพณี หรือประโยชน์สาธารณะ สนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาหรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้

แนวคิด ทฤษฎี ในการจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้รวม

ความหมายการจัดการศึกษาแบบเรียนรู้รวม

การให้ความหมายของการศึกษาแบบเรียนรู้รวมเกิดจากการประชุมร่วมกันและกำหนดเป็นข้อตกลงที่เป็นปฏิญญาสากลในการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้เด็กทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษาโดยไม่แบ่งแยกความบกพร่อง การนับถือศาสนา ภาษา เพศ ความสามารถและเหตุผลอื่น โดยมีนักวิชาการการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างได้ให้ความหมายของการศึกษาแบบเรียนรู้รวมไว้ดังต่อไปนี้

Moore (2005, p. 5) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรู้รวม หมายถึง การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการช่วยเหลือสนับสนุนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในบริบทของการจัดการศึกษาทั่วไป โดยจัดให้นักเรียนทุกคนอยู่สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและได้รับการยอมรับในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในโรงเรียน นักเรียนแต่ละคนจะมีความเท่าเทียมกันและได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทัดเทียมกัน

Sandkull (2005, p. 1, Online) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรู้รวม หมายถึง การจัดการศึกษาบนพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา ซึ่งเกิดจากการประชุมระดับนานาชาติ ว่าด้วย เรื่องสิทธิมนุษยชนเริ่มตั้งแต่การมีคำประกาศสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและควรได้รับการศึกษาจากโรงเรียนมากที่สุดเท่าที่จะเรียนได้ การศึกษาควรช่วยให้เด็กได้ใช้และพัฒนาความสามารถและศักยภาพ และสามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข และเคารพสิทธิของผู้อื่น

UNESCO (2005, p. 1) ได้อธิบายไว้ว่าการศึกษาแบบเรียนรู้รวม หมายถึง ระบบการศึกษาปกติซึ่งในโรงเรียนนั้นมีทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน ได้รับการบริการทางการศึกษาตามความจำเป็นและความต้องการเพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากหรืออุปสรรคของผู้เรียน มีการจัดการเตรียมและวางแผนการศึกษาที่มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมด้วยอย่างเหมาะสมเพื่อคุณภาพการศึกษา

Desai (2007, p. 10) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรู้รวม หมายถึง การเรียนรู้รวมในโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนโรงเรียนและเป็นสถานศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม โดยได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อน ๆ บุคลากรในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนานักเรียน การศึกษาแบบเรียนรู้รวมคำนึงถึงการจัดการศึกษาสำหรับ

เด็กทุกคนให้สามารถเรียนรู้ร่วมกัน เด็กทุกคนได้รับการยอมรับและสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

เบญจา ชลธารันนท์ (2543, หน้า 2) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระดับการศึกษาเดียวโดยไม่แยกว่าเด็กพิการต้องไปเรียนในสถานศึกษาเฉพาะรวมทั้งเด็กต้องการได้รับการสนับสนุนทุกด้าน ทางด้านการแพทย์ กิ่งแพทย์ วิชาการ สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ เทคนิคการเรียนการสอน สถานที่ รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรสนับสนุน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กทุกคนได้เรียนรวมในการศึกษาเดียวกัน

สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (2546, หน้า 14) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวมหมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กทุกคน โดยรับเด็กพิการเข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละคน

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2550, หน้า 6) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนด้วยกันตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตาม ทุกคนเรียนไปด้วยกัน ครอบคลุมถึงนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติ

กิ่งเพชร ส่งเสริม (2552, หน้า 36) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กทุกคน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนกับเด็กทั่วไป โดยโรงเรียนให้การยอมรับเอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียนโดยไม่มีการแบ่งแยก เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ เด็กทุกคนจะได้เรียนไปกับเพื่อนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

องค์การอนามัยโลก (2556, หน้า 5) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน ผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วัฒนธรรมและชุมชน ตลอดจนลดการแบ่งแยกและการกีดกันกลุ่มใด ๆ ไม่ให้มีส่วนร่วมในการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของการเรียนรวมว่า เป็นการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีวิธีการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ โดยมุ่งความสำคัญไปที่การเปลี่ยนแปลงที่ระบบการศึกษา มิใช่เปลี่ยนแปลงที่เด็กเหมือนการจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ การเรียนรวมจึงเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมของทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ เพศ วัย

ความสามารถ ความบกพร่อง และศาสนามีส่วนร่วมในสังคมเดียวกันเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนเพื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จากความหมายของคำว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สามารถสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถทุกคนได้เรียนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ยอมรับและให้การช่วยเหลือสนับสนุนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในโรงเรียน โดยไม่มีการแบ่งแยก

ดังนั้น การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีความเชื่อหรือทัศนคติและมีความรู้สึกที่ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกคนอื่นสังคม และสามารถอยู่รวมกันได้อย่างปกติ มีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกจนบุคลากรเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในระบบการศึกษาแบบเรียนรวม

แนวคิดในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้น เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยยึดหลัก ดังนี้ (Thomas, 1997, p. 103)

1. หลักแห่งความเสมอภาค (Principle of Equity) การสอนเด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ ต้อง ทำให้เด็กทุกคนในชั้นเรียนได้รับประโยชน์และโอกาสแห่งการเรียนรู้โดยเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกให้แตกต่างออกไป เด็กพิเศษกับเด็กปกติมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนเดียวกันและสภาพแวดล้อมเดียวกัน

2. หลักแห่งการปรับ (Principle of Adaptation) การสอนเด็กพิเศษในชั้นเรียนรวม จะไม่ปรับเด็กให้เหมาะสมกับการสอนหรือเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตน ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันให้ได้ สิ่งที่ต้องปรับ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เนื้อหาที่สอดคล้องกับความสามารถและศักยภาพของเด็กแต่ละคน รวมทั้งวิธีสอนที่เน้นแผนการศึกษาและแผนการสอนเฉพาะบุคคล

3. หลักแห่งความหลากหลาย (Principle of Diversity) เด็กในชั้นเรียนมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละคน 4 ประการ ได้แก่ (1) ในชั้นมีทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ (2) เด็กปกติแต่ละคนมีความแตกต่างกันหลากหลาย (3) เด็กพิเศษมีความแตกต่างจากเด็กปกติ (4) เด็กพิเศษแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

4. หลักแห่งความชำนาญการ (Principle of Expertise) การสอนเด็กพิเศษในชั้นเรียนรวมต้องการครูที่ได้รับการฝึกฝนอบรมทั้งวิธีสอนเด็กปกติและวิธีสอนเด็กพิเศษควบคู่กันไป ครูในชั้นเรียนรวมจึงต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนเด็กทุกประเภทที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างกัน ครูในชั้นเรียนรวมควรมีความรู้ความสามารถและทักษะเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) การออกแบบกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน (2) การประเมินทักษะของเด็กเพื่อการเรียนรู้ (3) การแก้ปัญหาและการช่วยเหลือ (4) การให้คำปรึกษา (5) การทำงานเป็นทีมและการพัฒนาทีมงาน (6) การปรับพฤติกรรม (7) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล

5. หลักแห่งการทำงานร่วมกัน (Principle of Cooperation) การสอนเด็กพิเศษในโรงเรียนแบบเรียนรวมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ตลอดเวลาทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จมากที่สุด

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551, หน้า 25) นักการศึกษาพิเศษที่เชื่อในหลักหรือบัญญัติ 10 ประการของการจัดการเรียนรวม ดังนี้

1. โอกาสที่เท่าเทียมกัน บุคคลทุกคนควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความบกพร่อง มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับใดก็ตาม

2. ความหลากหลาย ในมวลมนุษยชาติทั้งปวงย่อมมีความแตกต่างอย่างหลากหลาย จะให้มนุษย์เหมือนกันทุกคนไม่ได้ การให้การศึกษาจึงต้องยอมรับในความแตกต่างในหมู่ชน การศึกษาที่ให้จะต้องแตกต่างกันและทุกคนจะต้องเคารพในความหลากหลาย

3. ทุกคนมีความปกติอยู่ในตัวและต้องยอมรับในความปกตินั้น ในประเด็นนี้หมายถึง มนุษย์ทุกคนอยากมีความปกติเหมือนกับคนอื่น ไม่มีใครอยากผิดปกติ ดังนั้นทุกคนจึงควรได้รับการศึกษาไปพร้อม ๆ กับผู้อื่นโดยไม่มีแบ่งแยก

4. สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแต่ละสังคมนั้นย่อมมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คนในสังคมต้องยอมรับในความหลากหลายนั้น การให้การศึกษา จึงต้องคำนึงถึงความหลากหลายของคนหลายวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ

5. ศักยภาพของบุคคล มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนอย่างไรย่อมมีศักยภาพเพียงแต่มีศักยภาพไม่เท่ากัน ดังนั้น การให้การศึกษาต้องให้จนบรรลุศักยภาพของแต่ละคน ไม่ใช่ให้การศึกษาในปริมาณที่เท่ากัน คุณภาพเท่ากัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละคน

6. มนุษยนิยม มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี คนในสังคมควรมีความเข้าใจกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้

7. การเป็นสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เราไม่สามารถแยกมนุษย์ออกจากกันได้ เพราะธรรมชาติของมนุษย์ต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันช่วยเหลือพึ่งพากัน การให้การศึกษาโดยการแบ่งแยกจึงไม่สอดคล้องกับความเป็นมนุษย์

8. ความเป็นส่วนบุคคล บุคคลแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนผู้อื่น ดังนั้นในการจัดการศึกษาคควรคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล

9. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มนุษย์มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรวมทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

10. สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด การให้การศึกษาจะต้องให้ในสภาพที่เด็กเรียนได้และจะต้องนำเขากลับสู่สังคมปกติโดยเร็วที่สุด

หลักการเรียนรวมจึงเป็นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน เน้นโอกาสทางการศึกษาและความหลากหลาย การให้การศึกษาต้องให้จนบรรลุศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งจะอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าบุคคลสามารถอยู่กับผู้อื่นได้ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความต้องการ และความบกพร่องก็ตาม นักเรียนจะเรียนรู้ด้วยกันในโรงเรียน เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ร่วมมือกันทำงานและรับผิดชอบและอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2557, หน้า 18) โดยยึดหลัก (1) หลักแห่งความเสมอภาค (2) หลักแห่งการปรับ (3) หลักแห่งความหลากหลาย (4) หลักแห่งความชำนาญการ (5) หลักแห่งการทำงานร่วมกัน ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

นอกจากนี้โรงเรียนที่จัดการเรียนรวมอย่างมีคุณภาพควรมีลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556 หน้า 26)

1. บรรยากาศของโรงเรียนมีความปลอดภัย มีระเบียบวินัย มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

2. กำหนดภารกิจที่ชัดเจน ได้แก่ ความรับผิดชอบร่วมกันของคณะทำงานในการกำหนดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกระบวนการวัดและประเมินผล

3. ภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบในด้านการเรียนการสอน การปรับพฤติกรรม และการสื่อสารต่อนักเรียนด้วยวิธีที่ไม่แข็งหรืออ่อนเกินไป

4. ใช้แนวทางประชาธิปไตยโดยตัดสินใจในการทำงานของคณะทำงาน และผู้เกี่ยวข้อง

5. ครูมีความเชื่อต่อการเรียนรวมที่ว่าเด็กทุกคนมีความสามารถและพบความสำเร็จได้

6. ครูเป็นต้นแบบที่ดี ได้แก่ การตรงเวลา สุภาพ เห็นใจและปฏิบัติต่อเด็กอย่างให้เกียรติ

7. โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อม การจัดชั้นเรียน และผลงานของนักเรียนที่แสดงในชั้นเรียน

8. นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการถามและตอบคำถาม

9. ครูหมั่นสังเกตความก้าวหน้าของนักเรียนเสมอ ๆ มีข้อมูลความสำเร็จและความก้าวหน้าจากการวัดประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมการแจ้งผลการประเมินแก่ผู้ปกครองด้วยวิธีสร้างสรรค์ในการปรับปรุงการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน และการปรับการสอนของครู

10. จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและคุณภาพของผู้เรียน

11. คุณภาพผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันตามศักยภาพของแต่ละคน มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคม

12. โรงเรียนจัดการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง หรือจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้คำนึงถึงหลักมนุษยชนและสิทธิเด็กที่ว่า การศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันและให้ความสำคัญแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาทั้งที่มีโอกาสได้รับการศึกษา และที่ไม่สามารถคงอยู่ในระบบการศึกษาจนจบการศึกษา ในการประชุมเรื่องการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษที่ซาลามันกา ประเทศสเปน ได้กำหนดหลักการในการจัดการเรียนรวม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ความเชื่อ

1.1 เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาและมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ

1.2 เด็กทุกคนมีคุณลักษณะ ความเข้าใจ ความสามารถความต้องการในการเรียนรู้

เฉพาะตัว และมีระดับความรู้ที่แตกต่างกัน

2. หลักการ

2.1 ยอมรับและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของเด็ก

2.2 จัดบริการที่เหมาะสมกับรูปแบบและการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

2.3 ประกันความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม

และการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. เป้าหมาย

3.1 ความพยายามไม่ให้เกิดการแบ่งแยก

3.2 การสร้างชุมชนและสังคมโดยรวม

3.3 จัดการศึกษาให้ทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ความคุ้มค่าในการลงทุนในระบบการศึกษา

จากความเชื่อ หลักการ และเป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม สามารถสรุปแนวคิดดังกล่าวได้ว่า

1. นักเรียนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและประสบความสำเร็จ
2. นักเรียนทุกคนมีคุณค่าและความสามารถพิเศษเฉพาะของตนเอง
3. การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนปกติและเกิดประโยชน์ทั้งในด้านสังคมและวิชาการ
4. นักเรียนทุกคนมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและแสดงถึงความเข้าใจที่แตกต่างกัน
5. นักเรียนทุกคนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม เนื่องจากทุกคนได้เรียนด้วยความเข้าใจเมื่อเรียนในเรื่องที่สนใจและท้าทาย
6. นักเรียนทุกคนควรได้รับโอกาสในการเรียนและการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
7. ชุมชนและสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ความเชื่อและหลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่แบ่งแยก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน เป็นการสร้างชุมชนและสังคมร่วมกันโดยจัดการศึกษาให้ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนทุกคน ทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ

ผดุง อารยะวิญญู (2551) ได้เสนอแนวคิดที่ส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวม กล่าวคือ ทุกคนเป็นสมาชิกในสังคม ความแตกต่างหลากหลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แม้ว่าทุกคนจะมีความแตกต่างเฉพาะตน แต่การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องจะทำให้นักเรียนสามารถเรียนร่วมกันได้เมื่อมีความพร้อมทุกคนสามารถเรียนรู้ได้โดยมีกระบวนการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. ความหลากหลายเป็นสิ่งที่มีค่า
2. นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่มในสังคม
3. กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง นักเรียนไม่มีความพร้อมก็สามารถเรียนได้ความพร้อมจะตามมาภายหลัง

4. ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างเป็นสมาชิกของสังคม จึงไม่จำเป็นต้องมีลำดับชั้น
ทุกคนเท่าเทียมกัน

5. การสอบตกของนักเรียนสะท้อนว่าวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ยังไม่เหมาะสม
ควรมีการเปลี่ยนแปลง

ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌูฟัว เสวกพันธ์ (2552) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดของ
การส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวมไว้คล้ายคลึงกันในเรื่องสิทธิและการจัดการศึกษา
ตามศักยภาพของบุคคลโดยไม่แบ่งแยก เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และ
เน้นไปในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการปฏิบัติจริงและสอดคล้อง
ในชีวิตประจำวันและการประสานงานระหว่างวิชาชีพ รวมถึงหลักพฤติกรรมนิยมและ
การปรับเด็กให้เข้ากับสังคม ดังนี้

1. แนวคิดการนำไปสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาในปัจจุบัน
ที่ช่วยให้เด็กที่มีความต้องการประเภทต่าง ๆ สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไปได้ดีขึ้น

2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะ
ที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะพิเศษของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
แต่ละคนเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องนั้นมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ สูงสุดตามศักยภาพของตน

3. แนวคิดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทตามความบกพร่อง เป็นการ
จัดบริการให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่วินิจฉัยเด็กว่ามีความบกพร่อง
ด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อนำมาพิจารณาว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดจากความบกพร่องหรือเป็นความล่าช้า
ทางวุฒิภาวะ ซึ่งแท้จริงแล้วสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่ากับเด็กปกติได้แต่ต้องใช้
ระยะเวลาพอสมควร

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการจัดการเรียนการสอน
ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการส่งเสริมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ
ให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้

5. แนวคิดการประสานงานระหว่างสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เป็นการจัดการประสานงาน
ในการเรียนการสอนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นักวิชาชีพ
สาขาต่าง ๆ รวมทั้งครอบครัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทุกคนล้วนมีบทบาทในการ
สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวม

6. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มี
ความต้องการพิเศษ เพื่อควบคุมหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยใช้หลักการวาง
เงื่อนไขหรือการเสริมแรง ซึ่งความเชื่อว่าคุณครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมซึ่งวัดและ

สังเกตได้หรือพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตและวัดได้ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อนักการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนงาน การเสริมแรงรวมถึงหลักการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

7. แนวคิดทางนิเวศวิทยาเป็นการจัดการเรียนการสอนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยจัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การศึกษาแบบเรียนรวมควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ข้อที่สำคัญ ได้แก่

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา
2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล

องค์ประกอบการศึกษาแบบเรียนรวมทั้งสามประการนี้ได้บ่งชี้ถึงความเท่าเทียมกันตามสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษา สังคม การยอมรับสภาพความแตกต่างของบุคคล ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นความสำคัญคือเด็กแต่ละคนควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้สติปัญญาตามที่ถนัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถทางสติปัญญาที่มีอยู่หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินการเรียนรู้ควรมีการวัดและประเมินผลจากเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถครอบคลุมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน

การศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างหลักการทางการศึกษาและสังคมบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องของสิทธิของมนุษยชนและความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ความสำคัญกับเด็กในฐานะเป็นสมาชิกของโรงเรียน สังคม และชุมชน และมองว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและบริบทแวดล้อม เช่น ผู้คน สถาบัน นโยบาย วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ โรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนบริบทแวดล้อม เช่น การปรับเปลี่ยน โครงสร้าง การจัดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า แนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม คือการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้ด้วยกัน ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการจัดให้นักเรียนได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด นอกจากนี้การจัดการเรียนรวมต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาอาชีพและพ่อแม่หรือผู้ปกครองในลักษณะ

การรวมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมและชุมชนเพื่อช่วยให้นักศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ จากแนวคิดและทฤษฎีของการเรียนรวม อาจกล่าวได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายคนอาจเรียนรู้ได้ดี การวัดและประเมินผลจะต้องจัดให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กและสอดคล้องกับระดับ ความสามารถของแต่ละคน จัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

การเรียนรวมมีทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรวมให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรวมบรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรวม ได้แก่ ทฤษฎีรับเบอร์แบนด์ (The Rubber-Band Theory) ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดของเดซาอี (Desai, 2007) ทฤษฎีนี้เน้นการช่วยเหลือ (Accommodation) การปรับเปลี่ยน (Modification) และการดัดแปลง (Adaptation) เพื่อนำไปสู่การจัดหลักสูตรและการสอนเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่เรียนไปด้วยกันตามระบบของการเรียนรวม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555, หน้า 19)

1. การช่วยเหลือ (Accommodation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อที่จะสอนนักเรียนที่มีทักษะและความสามารถที่แตกต่างกันในห้องเรียนเดียวกัน เป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถเข้าถึงห้องเรียนหรือหลักสูตรปกติ เป็นการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีความสามารถเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาในระดับปกติ ได้ทำงานหรือเรียนในระดับที่ใกล้เคียงกับระดับปกติมากขึ้น ได้ดีกว่าไม่ได้รับการช่วยเหลือใด ๆ เมื่อทำการช่วยเหลือแต่ยังคงใช้เกณฑ์มาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้เหมือนเดิม การช่วยเหลือแบบนี้ไม่ได้ลดระดับความยากหรือลดความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนลง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน อุปกรณ์ใช้ทดสอบ หรือแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ยกตัวอย่าง เช่น เด็กคนหนึ่งที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อาจไม่สามารถอ่านหนังสือที่ครูมอบหมายให้อ่านได้ แต่การช่วยเหลือเพิ่มเติมช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่อ่านได้จากฟังเทปเมื่อนักเรียนฟังเรื่องราวแล้ว เขาจะต้องได้ทำงานที่ครูมอบหมายและได้รับการทดสอบเหมือนคนอื่น ๆ การช่วยเหลือ ได้แก่ การจัดสถานที่ที่สงบในการเรียนหรือทดสอบ การได้รับความช่วยเหลือจากครูบางเวลาหรือเต็มเวลา การได้รับอนุญาตให้พักได้บ้าง การได้รับอนุญาตในการใช้เวลาในการทดสอบมากกว่าเด็กอื่น การจัดที่นั่งให้นักเรียนนั่งใกล้กระดานดำ การอนุญาตให้นักเรียนใช้เครื่องคิดเลขแทนการคิดเองหรือนับนิ้ว

การช่วยเหลือในห้องเรียนเป็นการให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ซึ่งมีรายละเอียดของการช่วยเหลือ ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือในด้านเวลา ได้แก่ การปรับเปลี่ยนเวลาให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับกิจกรรม การปรับความยาวของเวลาในการทำงาน การให้เวลาพักในระหว่างการทำงาน คำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็ก การให้เวลาในการทำงานมากขึ้น เพื่อให้เด็กทำงานได้สำเร็จ การให้นเวล่านักเรียนอย่างเพียงพอในการใช้ห้องน้ำระหว่างเรียน การพูดคุยกับนักเรียนบ่อย ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจ

1.2 การช่วยเหลือด้านสถานที่ ได้แก่ การจัดสถานที่ให้ทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ การจัดสถานที่ให้ทำงานเป็นมุมเล็ก ๆ ที่สงบ การกำหนดบริเวณที่เด็กจะเรียนหนังสือหรือทำงานส่วนตัว การนำสิ่งทีเรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับชีวิตในบ้านของนักเรียนการจัดที่นั่งแถวหน้าและอยู่ใกล้ครู การจัดที่นั่งให้เด็กได้นั่งใกล้ผู้ใหญ่ที่เป็นครูพี่เลี้ยง

1.3 การช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ ได้แก่ การจัดหาเครื่องมือบันทึกเสียงให้การจัดหาเครื่องคิดเลขให้ การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ การใช้วิดีโอหรือภาพยนตร์ การจัดให้เด็กได้คัดลอกจากสมุดครูหรือเพื่อน

1.4 การช่วยเหลือด้านการตอบสนอง ได้แก่ การให้เด็กทำเครื่องหมายคำตอบลงในข้อสอบได้เลย โดยไม่ต้องแยกทำในกระดาษคำตอบ การให้รายงานเป็นการตอบปากเปล่า แทนการเขียน การอนุญาตให้ใช้เวลาในการตอบมากขึ้น การตอบสนองเพียงเล็กน้อยเพื่อแสดงให้เห็นว่า เด็กมีผลสัมฤทธิ์ การอนุญาตให้ใช้การตอบโดยการบันทึกเทป การจัดหาคนช่วยเขียนในการเขียนคำตอบ

1.5 การช่วยเหลือด้านเนื้อหาสาระ ได้แก่ การใช้คำง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน การแจกใบกิจกรรมหรือใบความรู้ครั้งละแผ่น การลดระดับของการอ่าน การย่อยงานให้เป็นส่วนเล็ก ๆ การลดปริมาณของการบ้านลง

1.6 การช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การยกตัวอย่างที่เป็นรูปภาพ การลดความคิดรวบยอดลงในการสอนแต่ละครั้ง การสอนคำศัพท์ก่อนสอนเนื้อเรื่อง การบอกนักเรียนให้ทราบความคาดหวังของการเรียน การทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่

1.7 การช่วยเหลือด้านการทำข้อสอบ ได้แก่ การอนุญาตให้สอบแบบเปิดตำรา การอนุญาตให้สอบแบบปากเปล่า การอนุญาตให้สอบแบบกลับไปทำที่บ้าน การใช้คำถาม

แบบปรนัยเพิ่มขึ้นและลดคำถามแบบอัตนัย การอนุญาตให้ตอบด้วยการอัดเทปในเครื่องบันทึกเสียง

1.8 การช่วยเหลือด้านการจัดการจัดระบบการเรียนรู้ ได้แก่ การมอบหมายให้มีเพื่อนคู่หูในการช่วยทำการบ้าน การให้เด็กมีหนังสืออีกชุดหนึ่งที่บ้าน การส่งรายงานความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบทุกวันหรือทุกสัปดาห์ การให้นักเรียนมีสมุดจดการบ้านที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวัน การจัดแฟ้มให้นักเรียนเก็บผลงานเมื่อทำเสร็จแล้ว

1.9 การช่วยเหลือด้านพฤติกรรม ได้แก่ การจัดตารางกิจวัตรประจำวันในชั้นเรียน การจัดเตรียมเด็กเมื่อทำกิจกรรมไม่เป็นไปตามกิจวัตรประจำวัน การมีกฎระเบียบของชั้นเรียนชัดเจนและเข้าใจง่าย การพยายามให้มีการปฏิบัติตามกฎของชั้นเรียน การอนุญาตให้มีการพักระหว่างการงานที่มอบหมาย การกำหนดให้มีเวลาลุกออกจากที่ เพื่อทำงานที่ถูกมอบหมาย การทำพันธะสัญญากับนักเรียน การใช้วจนภาษาเพื่อบอกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การให้ความรับผิดชอบของทั้งกลุ่มและบุคคล การจัดทำแผนภูมิแสดงความสามารถของนักเรียน

1.10 การช่วยเหลือด้านการใช้กลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนช่วยสอน ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้ประโยชน์จากการช่วยเหลือจากเพื่อน การใช้ประโยชน์จากการใช้เพื่อนช่วยสอน การใช้เพื่อนจดตามคำบอกของนักเรียน การใช้เพื่อนเป็นตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม การมอบหมายให้เพื่อนคู่หูช่วยทำการบ้าน

1.11 การช่วยเหลือด้านการประเมินผล ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากการประเมินตนเอง การใช้ประโยชน์จากการประเมินจากเพื่อน การใช้คะแนนรายบุคคลโดยไม่อิงกับกลุ่ม

2. การปรับเปลี่ยน (Modification) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ระดับความยากง่ายและปริมาณเนื้อหาที่เด็กต้องการเรียนรู้รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอเนื้อหาและลักษณะการทดสอบ การปรับเปลี่ยนจะสร้างมาตรฐานที่แตกต่างกัน เพื่อให้เข้ากับเด็กที่มีความบกพร่องและการปรับเปลี่ยนนี้ มักกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลด้วย ตัวอย่างของการปรับเปลี่ยน ได้แก่ ครูลดจำนวนคำศัพท์ลงสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง เมื่อทำการทดสอบการสะกดคำหรือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องด้านการคำนวณ ครูควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาเรื่องเศษส่วนและร้อยละที่สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นคณิตศาสตร์พื้นฐาน เช่น การบวกและการลบแทน เป็นต้น

3. การดัดแปลง (Adaptation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงภาระงานของนักเรียน รวมถึง การเปลี่ยนแปลงเนื้อหา วิธีการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์กระบวนการประเมินผลหรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพการดัดแปลงเกี่ยวกับการใช้เนื้อหาของหลักสูตรและปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่แตกต่างกัน การดัดแปลงอาจนำมาใช้เมื่อจำเป็น และอาจลดลง

เมื่อนักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างของการดัดแปลง เช่น การสอนนักเรียนให้ใช้เครื่องคิดเลขในการแก้โจทย์ง่าย ๆ หรือในการซื้อของการปรับบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กโดยการให้ฟังเทปมากกว่าการอ่านจากหนังสือ การสะกดคำที่ง่ายกว่าและจำนวนน้อยกว่าที่เพื่อนเรียน ให้นักเรียนใช้ทักษะที่แตกต่างไปจากเพื่อน เช่น การจำชื่อเพื่อนและรู้จักส่งงานแทนการเขียน เป็นต้น การดัดแปลงมี 8 ประเภท ได้แก่

3.1 การดัดแปลงด้านขนาด (Size) เป็นการปรับจำนวนเรื่องที่นักเรียนจะต้องเรียนหรือต้องทำให้สำเร็จ เช่น การลดจำนวนคำศัพท์ที่นักเรียนจะต้องเรียนในแต่ละครั้งให้น้อยลง เป็นต้น นอกจากนี้มีการปรับความยาวหรือสัดส่วนของงานที่ครูมอบหมายให้ทำ เช่น ลดความยาวของรายงาน ลดจำนวนข้อของโจทย์ปัญหาให้น้อยลง

3.2 การดัดแปลงด้านตัวป้อน (Input) เป็นการปรับวิธีการสอนเพื่อผู้เรียน เช่น การใช้เครื่องช่วยในการมองเห็น การยกตัวอย่างเป็นรูปภาพ การจัดกิจกรรมด้วยการลงมือกระทำการจัดเด็กเข้ากลุ่มทำงานร่วมกัน เป็นต้น นอกจากนี้มีการปรับกลยุทธ์การสอน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การใช้วีดิทัศน์ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

3.3 การดัดแปลงด้านระดับของการมีส่วนร่วม (Degree of Participation) เป็นการปรับเพื่อให้เด็กได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น ในวิชาภูมิศาสตร์ ครูอาจให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นผู้ถือลูกโลกจำลองและให้นักเรียนคนอื่นออกมายืนตำแหน่งที่ตั้งของประเทศต่าง ๆ ในการเล่นเกมหรือบทบาทสมมติ ครูอาจให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมด้วยการแสดงบทง่าย ๆ เป็นการเคลื่อนไหวร่างกายมากกว่าการพูดที่ต้องท่องบทยาว ๆ เป็นต้น

3.4 การดัดแปลงด้านเวลา (Time) เป็นการปรับเวลาที่มีอยู่ให้เหมาะกับงานหรือการทดสอบอย่างยืดหยุ่น เช่น จัดระยะเวลาในการทำงานหรือโครงการให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน การเพิ่มหรือลดเวลาให้เหมาะกับนักเรียนบางคน การให้เวลากับการสอบมากขึ้น

3.5 การดัดแปลงด้านความยากง่าย (Difficulty) เป็นการปรับระดับของทักษะความคิดรวบยอด ประเภทของโจทย์ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ หรือกฎเกณฑ์การทำงานของนักเรียน เช่น การอนุญาตให้ใช้เครื่องคิดเลขในการคำนวณโจทย์เลข ปรับคำสั่งในการทำงานให้เข้าใจง่าย จัดระดับของงานที่ให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายเหมือนกันแต่มีระดับความเป็นรูปธรรมและความซับซ้อนแตกต่างกัน

3.6 การดัดแปลงด้านเป้าหมาย (Modified Goals) เป็นการปรับเป้าหมายหรือความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในบริบทของหลักสูตรการศึกษาทั่วไป โดยใช้วัสดุอุปกรณ์

ชุดเดิม เช่น ในวิชาสังคมศึกษาครูอาจคาดหวังเพียงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษชี้ตำแหน่งของจังหวัดต่าง ๆ ในขณะที่เด็กคนอื่นจะต้องรู้ทั้งตำแหน่งและเมืองหลวงหรือสถานที่สำคัญ ๆ ด้วย ส่วนในกิจกรรมด้านการเขียนครูอาจคาดหวังเพียงให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเขียนตัวอักษรหรือลอกคำศัพท์มากกว่าที่จะแต่งประโยคหรือเขียนบรรยาย เป็นต้น

3.7 การตัดแปลงด้านระดับความช่วยเหลือ (Level of Support) เป็นการปรับ โดยการเพิ่มปริมาณความช่วยเหลือเด็กแต่ละคน เช่น การจัดให้มีเพื่อนคู่หูครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยสอน การเข้าร่วมกลุ่มทำงานแบบร่วมมือกัน เป็นต้น

3.8 การตัดแปลงด้านผลลัพธ์ (Output) เป็นการปรับการตอบสนองต่อการสอนของนักเรียน ปรับวิธีให้ผู้เรียนสามารถแสดงความเข้าใจหรือความรู้ เช่น การตอบปากเปล่า แทนการเขียน การแสดงความรู้สึกโดยการลงมือทำ การเล่นนิทานการออกแบบแผ่นพับ การแสดงการทดลอง เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีรับเบอร์แบนด์ เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงแนวทางในการปรับปรุง การช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถปรับยืดหยุ่นได้เหมือนยางยืด เพื่อให้สอดคล้องกับเด็กที่มีความแตกต่าง หลากหลายในห้องเรียน โดยเน้นการช่วยเหลือ การปรับเปลี่ยนและการตัดแปลง เนื่องจากนักเรียนในห้องเรียนหนึ่ง ๆ อาจมีทั้งเด็กเรียนเก่ง เด็กเรียนตามเกณฑ์ เด็กเรียนอ่อนหรือเด็กที่มีความบกพร่อง นับว่าเป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ในการช่วยเหลือ การปรับเปลี่ยน และการตัดแปลง จึงเป็นวิธีการที่ครูทุกคน ใน โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน ให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกันได้ ซึ่งทักษะสำคัญที่ครูทุกคนจำเป็นต้องมี คือ

1. ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม
2. วางเป้าหมายและความคาดหวังต่อนักเรียนที่เหมาะสมและท้าทาย
3. มีกระบวนการแก้ปัญหาและจัดหรือเลือกแผนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
4. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP)
5. เลือกปรับและลำดับเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน
6. ใช้ยุทธวิธีในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความหลากหลายเช่น การบูรณาการ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบร่วมมือ เพื่อนช่วยเพื่อนและแนวทางพหุปัญญา ให้สอดคล้องกับอัตราความเร็วในการเรียนรู้ของเด็กที่แตกต่างกัน

7. รู้จักและใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ
8. ปรับการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างของเด็กแต่ละคน
9. เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
10. มีการติดตามโปรแกรมการสอนและการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง
11. สามารถทำงานร่วมกับผู้ปกครองและครูการศึกษาพิเศษ เพื่อเรียนรู้ว่าทักษะใดบ้างที่เด็กต้องการและเตรียมวิธีการสอนที่ดีที่สุด
12. มีความยืดหยุ่นและความอดทนสูง

ความสำคัญของการศึกษาแบบเรียนรวม

การศึกษาแบบเรียนรวมได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มุ่งจัดการเรียนการสอนที่จะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน ดังนั้นการศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นแนวคิดทฤษฎีที่สามารถเป็นแนวทางที่ให้โรงเรียนนำมาปรับใช้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคน ซึ่งการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมถือเป็นการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้นทั้งทางด้านวิชาการ ด้านอารมณ์ และด้านสังคมและเกิดการพัฒนาเด็กทุกคนในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ การศึกษาแบบเรียนรวมมีความสำคัญในการดำเนินการด้านรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีระบบการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมกับเด็กทุกคน ดังนี้

1. พัฒนาครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
2. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองกับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน โดยในเนื้อหานี้จะต้องครอบคลุมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน
3. โรงเรียนสามารถนำมาเป็นแนวทางและประยุกต์ใช้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน
4. เกิดการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีคุณภาพ
5. การศึกษาแบบเรียนรวมสามารถเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสามารถเชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรปกติได้อย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้การศึกษาแบบเรียนรวมนั้นมีความสำคัญต่อโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนทั้งการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในโรงเรียนให้มีความรู้

ความสามารถและยังเป็นการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพอีกด้วย โดยโรงเรียนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาแบบเรียนรวมมีความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษดังต่อไปนี้ (McGregor and Vogelsberg, 1998)

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดแบบปกติหรือแยกกลุ่ม ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนจะทำให้เกิดกระบวนการทางสังคมจากผู้ปกครองและสามารถนำไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม

2. ความสามารถทางสังคมและทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาจากการศึกษาแบบเรียนรวม การที่นักเรียนได้อยู่ร่วมกับเพื่อนในสังคมปกติสามารถพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตลอดจนมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะอย่างเหมาะสม

3. การจัดระบบการศึกษาแบบเรียนรวมให้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องมีรูปแบบโปรแกรมทางการศึกษาที่เคร่งครัดเพื่อการพัฒนาทักษะและความสามารถทางวิชาการ ผลจากการวิจัย พบว่า โปรแกรมการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยทั่วไปควรมีมาตรฐานที่สูงกว่าการจัดการศึกษาแบบแยกกลุ่มและควรให้เวลาในการเรียนและการแสดงผลงานของเด็กมากกว่าปกติ

4. การยอมรับทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการพัฒนาจากการทำงานกลุ่มย่อยร่วมกับเด็กปกติ การเรียนการสอนตามธรรมชาติจะค้นพบความต้องการพิเศษรวมถึงปัญหาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานกลุ่มย่อย

5. การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการศึกษาวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีเครือข่ายที่เข้มแข็งกว่าการศึกษาพิเศษ

6. การศึกษาแบบเรียนรวมช่วยพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

7. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเข้ารับการศึกษาระบบเรียนรวมมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ใหญ่และสามารถใช้เวลาในการทำกิจกรรมประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมถึงกิจกรรมทางสังคมมากกว่ากลุ่มนักเรียนซึ่งได้รับการศึกษาพิเศษ

8. ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีรายได้สูงเมื่อเทียบกับผู้ที่จบจากโปรแกรมการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ

ประโยชน์ของการศึกษาแบบเรียนรวมไม่ใช่มีเพียงเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้น หากแต่ยังเกิดกับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยดังนี้ (Alper and Ryandak, 1992)

1. ความสามารถของนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในระบบการศึกษาแบบเรียนรวมไม่ได้ถูกกลดทอนลงจากกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน ความเข้าใจที่ว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะขัดขวางการเรียนในชั้นเรียนนั้น ไม่พบว่ามีงานวิจัยใดสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการศึกษาซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษลดประสิทธิภาพการเรียนรู้อะไร หากแต่เกิดจากการแทรกแซงในขณะที่ทำกิจกรรมของนักเรียนปกติ

2. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาชั้นเรียนและเทคโนโลยีทางการสอน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคนต้องการใช้เทคโนโลยีช่วยสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน นักเรียนกลุ่มอื่นก็จะได้รับประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวด้วย

3. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มงบประมาณในชั้นเรียน งบประมาณหรือสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในโปรแกรมพิเศษสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนปกติได้เพื่อการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ทั้งกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และทุกคนในชั้นเรียน งบประมาณนี้สามารถใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เช่น การเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษ การจัดประสบการณ์นอกโรงเรียนหรือทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น การเลือกทรัพยากรในห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและควรเอื้อต่อนักเรียนทุกคนด้วยเช่นกัน

4. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มครูผู้ช่วยในชั้นเรียน งบประมาณพิเศษที่ได้รับการจัดสรรให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทำให้สามารถเพิ่มครูในชั้นเรียนหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ

5. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดำเนินไปในชั้นเรียน และยังได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนในชั้นที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำให้นักเรียนจะได้รับการพัฒนาตนเองเกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความรู้ความสามารถในด้านการเรียนเพิ่มขึ้น เป็นการฝึกประสบการณ์ในการรับรู้ทางสังคมและทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนนักเรียนที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเพื่อน เช่น โปรแกรมเพื่อนช่วยเพื่อนจะทำให้มีความรู้และชำนาญทางวิชาการมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ทำหน้าที่ดังกล่าว

6. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีโอกาสในการเรียนรู้ทักษะอื่นเพิ่ม เช่น การใช้อักษรเบรลล์หรือภาษามือ

7. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษสามารถเรียนรู้การเห็นคุณค่า และการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจากชั้นเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

สรุปได้ว่า ประโยชน์สูงสุดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คือ การตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนทุกคนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งรวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนปกติ อย่างไรก็ตาม มีความเชื่อที่มีมา อย่างยาวนานว่า นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะทำให้ ชั้นเรียนเกิดความสับสนวุ่นวายและขัดขวางการเรียนรู้ของเพื่อนคนอื่น เนื่องจากครูไม่สามารถ จัดการกับภาระงานที่มีต่อกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษ ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีความเป็นไปได้ที่ กระบวนการทางการศึกษาทำให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของตัวเองต่ำลง แต่เมื่อพิจารณา ในบริบทการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมกลับพบว่า การศึกษาแบบเรียนรวมนั้นให้ประโยชน์ มากกว่าทั้งด้านการเรียนของเด็กและการใช้ชีวิตในครอบครัว รวมไปถึงการสร้างเจตคติที่ดี และการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมไปถึงการลดภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรวมไว้ดังนี้

1. ด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น และไม่ได้เดินทางไปเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่อยู่ห่างไกลมาก จนเป็นภาระของ ผู้ปกครอง

2. การมีชีวิตร่วมกับครอบครัวกับบิดามารดาและญาติพี่น้อง เด็กมีโอกาสประพฤติ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุผล แห่งความพิการและเป็นการช่วยให้ครอบครัวเกิดสำนึกและตระหนักในการรับผิดชอบเด็กที่มี ความต้องการพิเศษโดยไม่พยายามผลักภาระให้ผู้อื่น

3. การเปลี่ยนเจตคติ การที่เด็กปกติปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะช่วย ให้เด็กปกติมองโลกได้กว้างขึ้นและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น ทั้งยังช่วยลด ความรู้สึกยึดมั่นในบุคลิกภาพหรือภาพพจน์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสังคมนิยม คิดกัน เด็กเรียนรู้ที่จะเข้าใจความต้องการของเพื่อนและรู้วิธีช่วยเหลือกันและอยู่ร่วมกัน เนื่องจากทุกสังคมจะมีคนปกติและคนที่มีความต้องการพิเศษ

4. ด้านสังคมและชุมชน เด็กจะสามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับสังคมปกติได้ การอยู่ร่วมกันก็จะช่วยให้สังคม ได้เรียนรู้วิธีที่เหมาะสมต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

5. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐก็ไม่จำเป็นต้องลงทุนสร้างโรงเรียนพิเศษหรือศูนย์เฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพียงแต่เพิ่มบุคลากรเฉพาะทางที่จำเป็นขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้กล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นประโยชน์แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ บุคลากร และผู้บริหารซึ่งมีผลต่อนโยบายของรัฐและยังเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยการสร้างเจตคติที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในสังคม เพราะหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการคำนึงถึงศักยภาพพื้นฐานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนที่เข้ารับบริการ การให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง เป็นรูปธรรมหรือผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ การเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนที่ได้มีวิธีการที่หลากหลายและแตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการจากสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ได้มากขึ้น

จากความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาแบบเรียนรวม สรุปได้ว่า การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามาเรียนรวมในโรงเรียนจนเกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กในการพัฒนาตามศักยภาพ ได้ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และยังเป็นภาระลดภาระแก่ผู้ปกครอง นอกจากนี้ เด็กปกติยังได้เรียนรู้ในการรู้จักการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของคนในสังคม ก่อให้เกิดการยอมรับ การช่วยเหลือแบ่งปันส่งเสริมสังคมให้น่าอยู่ ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข

ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบการเรียนรวม

การจัดการศึกษาแบบการเรียนรวมมีลักษณะ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555, หน้า 24)

1. มีปรัชญาที่ชัดเจนในการปรับให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กยอมรับว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปในชุมชน ท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุน เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญานี้

2. มีการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแก่ผู้เกี่ยวข้อง ต้องสื่อสารนโยบายนี้ไปยังพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบเด็กเหล่านี้

3. มีกระบวนการตรวจสอบติดตามผลที่เกิดขึ้นจากนโยบายและการปฏิบัติ ทุก ๆ ด้าน ที่เป็นผลกระทบต่อการตัดสินใจในการจัดการโรงเรียน หลักสูตร สถานที่เวลาและทรัพยากรบุคคล

4. มีทีมงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้รวม มีผู้เชี่ยวชาญอยู่ในคณะทำงาน มีการกำหนดครูให้เป็นผู้รับผิดชอบที่จะทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสุข ครูเหล่านี้ควรพัฒนาการสอนและการประเมินการสอน โดยความร่วมมือจากครูทั่วไป และคณะทำงานที่สนับสนุน

5. มีระบบการติดต่อประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาเด็ก

6. มีการคัดแยกนักเรียนเพื่อที่จะทราบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดบ้าง เพื่อจะได้จัดการศึกษาอย่างเหมาะสม

7. มีการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าชั้นเรียนอย่างเหมาะสม โรงเรียนควรจัดให้มีจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสมกับชั้นเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้กระจายไปในชั้นเรียนต่าง ๆ ในโรงเรียน

8. มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างพอเพียงและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก

9. มีการกำหนดหน้าที่และเครือข่ายระหว่างคณะทำงานต่าง ๆ กับคณะทำงานสนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Student Assistance Team: SAT) อย่างชัดเจน

10. การจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้รวมต้องเป็น “โรงเรียนที่มีคุณภาพ” จากการศึกษาในเรื่องนี้ มีนักเขียนหลายคนกล่าวว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

10.1 บรรยากาศโรงเรียนที่สร้างสรรค์ ได้แก่ มีความปลอดภัยมีระเบียบวินัย และมีสิ่งแวดล้อมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การเรียนการสอนของครูและนักเรียนเกิดความมั่นใจ ร่วมกันความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน

10.2 ภารกิจที่ชัดเจน ได้แก่ การกำหนดการเรียนการสอนและความรับผิดชอบ ร่วมกันระหว่างคณะทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์กระบวนการวัดและประเมินผล

10.3 ภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์ ได้แก่ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีความรับผิดชอบต่อ ด้านการสอนและการสื่อสารเพื่อคุณภาพของโรงเรียน คณะครู พ่อ แม่ และนักเรียน

10.4 ใช้กระบวนการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน

10.5 ครูมีความเชื่อต่อการเรียนรวมที่ถูกต้อง ได้แก่ ครูมีความเชื่อร่วมกันว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และสามารถที่จะได้รับความสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตร

10.6 ครูสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนด้วยวิธีที่ไม่แข็งหรืออ่อนเกินไป

10.7 ครูเป็นต้นแบบที่ดี ได้แก่ การตรงต่อเวลา สุขภาพ เห็นใจผู้อื่นและปฏิบัติต่อเด็กอย่างให้เกียรติ

10.8 มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้แก่ ชั้นเรียนและบริเวณโรงเรียนมีความดึงดูดใจ นักเรียนมีผลงานที่แสดงในชั้นเรียน

10.9 นักเรียนมีความกระตือรือร้น ที่ได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการถามและตอบคำถาม

10.10 ครูสังเกตความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ ๆ มีข้อมูลความสำเร็จและความก้าวหน้าที่วัดได้ด้วยกระบวนการประเมินหลาย ๆ วิธี และแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนและพ่อแม่ด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติของนักเรียนรายบุคคลและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู

10.11 คุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนได้รับสิทธิโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนทั่วไปและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

10.12 มีกลยุทธ์การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ครูมีโอกาสดังกล่าวที่ได้รับการพัฒนาด้วยโครงการใหม่

10.13 จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

สรุปว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่มีความหมายยิ่งในการขจัดความแบ่งแยก การสร้างสรรค์สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน การสร้างสรรค์สังคมแห่งการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานของการดำเนินงานที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในอันที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรวมบรรลุเป้าหมาย และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคนอย่างแท้จริง บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างร่วมมือร่วมใจ การทำงานจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาระ ความสำคัญที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากต้องร่วมกันทุกคนทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

การดำเนินการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กและการปรับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้การเรียนรวมดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับขั้นตอนการดำเนินการและการจัดนักเรียนในการเรียนรวมมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจ ขั้นตอนการจัดการเรียนรวมควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาสำรวจว่า ในชั้นเรียนแต่ละชั้นเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนเท่าใดเป็นใครบ้าง ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่สังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและสังเกตจากพฤติกรรมภายนอก ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางประเภทสามารถสังเกตจากอาการและพฤติกรรมภายนอกได้ง่าย

ขั้นที่ 2 การคัดแยกและการวินิจฉัย ขั้นตอนที่ต่อมาครูจึงทำการจัดประเภทเด็ก ด้วยการคัดแยก การคัดแยกเป็นการระบุว่า เด็กมีลักษณะแตกต่างจากเด็กอื่นอย่างไร หากจัดประเภทได้จะทำให้ช่วยเหลือเด็กได้สะดวกขึ้นและมีประโยชน์ในการจัดแผนการให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า จะสอนแยกจากกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ อาจทำการวินิจฉัยด้วย ซึ่งการวินิจฉัยเป็นการพิจารณาลักษณะของเด็กในแนวลึกโดยละเอียดว่า เขามีปัญหาอย่างไรจะได้หาทางช่วยเหลือได้โดยละเอียด

ในการเลือกเด็กควรพิจารณาลักษณะความบกพร่องของเด็กลงไปถึงขั้นวินิจฉัยจึงจะสามารถช่วยเหลือเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การคัดแยกเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เมื่อพิจารณาว่าเด็กคนนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แล้วยังไม่เพียงพอต่อการวางแผนให้ความช่วยเหลือเพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องหลายระดับหลายด้าน และแต่ละด้านอาจไม่เท่ากัน ต้องศึกษาให้ลึกลงไปว่าเขามีปัญหาในการอ่านมากกว่าการเขียนหรือการเขียนมากกว่าคณิตศาสตร์ เป็นต้น โดยการคัดแยกและการวินิจฉัยเด็กนี้จะนำไปสู่การวางแผนให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจสิทธิทางการศึกษา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากเหตุผลสำคัญ ดังนี้ (1) ตัดสินสิทธิพิเศษทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น สิทธิในการไม่ต้องเรียนหลักสูตรปกติแต่เรียนหลักสูตรพิเศษที่กำหนดเฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคน แต่ไม่ได้กีดกันเด็ก หากสามารถเรียนในหลักสูตรปกติได้ (2) ป้องกันการร้องเรียนจากเด็กปกติหรือผู้ปกครองของเด็กปกติว่าทำไมตนหรือบุตรหลานตนจึงไม่ได้รับบริการเหมือนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (3) ป้องกันการร้องเรียนหรือการฟ้องร้องจากผู้ปกครองที่ไม่เห็นด้วย ที่โรงเรียนตัดสินว่าบุตรหลานของตนมีความบกพร่อง

(4) สิทธิพิเศษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการตัดสินใจสิทธิพิเศษทางการศึกษาจะต้องมีการตัดสินใจก่อนว่า เด็กมีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ซึ่งจะต้องพิจารณาจากหลักฐานการตรวจวัดต่าง ๆ การตัดสินใจจำแนกประเภทเด็กและการตัดสินใจสิทธิพิเศษทางการศึกษาคควรประกอบด้วย คณะกรรมการ คณะกรรมการนี้อาจเรียกชื่อว่า “คณะกรรมการจัดการเรียนรวม” หรืออาจเรียกชื่ออื่นตามความเหมาะสม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนกรรมการ สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา ครูการศึกษาพิเศษ เป็นต้น เด็ก ๆ ทุกคนที่จะได้รับการศึกษาพิเศษจะต้องผ่านการตัดสินใจของคณะกรรมการชุดนี้ หากเขตพื้นที่การศึกษาไม่พร้อมที่จะจัดตั้งคณะกรรมการชุดนี้ โรงเรียนสามารถจัดตั้งกรรมการชุดนี้ขึ้นมาได้ คณะกรรมการชุดนี้จะต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาตัดสินใจจัดประเภทความบกพร่องของเด็กเพื่อการจัดบริการทางการศึกษาจำเป็นพิเศษของเด็ก

ขั้นที่ 4 การประเมินความต้องการพิเศษของเด็ก การประเมินความต้องการพิเศษของเด็กเป็นการพิจารณาว่าทำอย่างไรเด็กจึงจะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามศักยภาพ การประเมินความต้องการพิเศษของเด็กต้องจัดกระทำเป็นรายบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนมีความต้องการพิเศษไม่เหมือนกันและแต่ละคนก็มีศักยภาพไม่เท่ากันในการประเมินความต้องการพิเศษควรดำเนินการโดยคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้นหรือครูที่เคยสอนเด็กมาอย่างน้อยหนึ่งภาคเรียน นักวิชาการการศึกษาพิเศษ ครูประจำวิชา ผู้ปกครองและหลังจากประเมินความต้องการของเด็กครบทุกคนแล้ว จึงนำความต้องการทั้งหมดมารวมกันแล้ววางแผนร่วมกัน เพื่อดำเนินการให้บรรลุตามศักยภาพของเด็กเป็นการวางแผนว่า จะใช้บุคลากรในการสอน หรือบริการอื่น ๆ อย่างไร ตามที่โรงเรียนมีหรือต้องจัดหาเพิ่มเติม เช่น บริการนักกายภาพบำบัดการใช้สื่อการสอน และการใช้งบประมาณ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ IEP เป็นแผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้นทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมพิจารณาในการจัดบริการทางการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โรงเรียนดำเนินการสอนและวัดผลประเมินผลตามแผนที่กำหนด ไม่ใช่เนื้อหาตามหลักสูตรปกติ แต่ใช้เนื้อหาตามที่ปรากฏใน IEP หรือเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน IEP โดยปกติจะเป็นแผนระยะ 1 ปี และมีการทบทวนทุกภาคเรียน

ขั้นที่ 6 การดำเนินการเรียนรวม เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น แล้วขั้นตอนต่อไปคือ การจัดเรียนรวมตามแผนการที่ได้เตรียมไว้ ทั้งนี้ครูควรปฏิบัติต่อเด็ก

ดังนี้ (1) แสดงออกให้เด็กเห็นว่าเด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กปกติ ทุกคนต่างมีคุณค่าเท่าเทียมกัน เช่น การให้เด็กทั้งสองกลุ่มเรียนรู้ในกิจกรรมเดียวกัน ไม่แบ่งแยกให้โอกาสแสดงความสามารถอย่างเท่าเทียม เป็นต้น (2) แสดงออกให้เด็กเห็นว่า ครูให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียม เช่น ในขณะที่ครูถามคำถาม หรือให้ทำใบกิจกรรม ครูให้โอกาสทุกคนได้ตอบและให้กำลังใจ ไม่เลือกเฉพาะเด็กที่เรียนเก่ง เป็นต้น (3) แสดงออกให้เด็กเห็นว่าครูมีความกระตือรือร้นที่จะสอนให้มีความสุขดูแลเด็ก สร้างบรรยากาศแห่งการช่วยเหลือ ร่วมมือร่วมใจ ไม่ตำหนิให้เด็กเสียกำลังใจ เช่น ครูฝึกให้เด็กทั่วไปช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยความเต็มใจ ครูให้การเสริมแรงทั้งเด็กที่ช่วยเพื่อนและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความมั่นใจ เป็นต้น (4) การจัดการเรียนการสอนควรเน้นที่ความสำเร็จ ความองงามของเด็ก ไม่ดูถูกความสามารถของเด็ก เช่น การออกแบบแผนการสอนให้มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก เป็นต้น (5) ครูไม่ควรคาดหวังว่าเด็กทุกคนจะเก่งเท่ากัน แต่ควรมองว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกัน ถึงจะมีส่วนน้อยแต่ความสามารถบางด้านอาจเด่นชัด ครูจึงควรเสริมจุดเด่นเพื่อช่วยให้เด็กมีความมั่นใจ และ (6) ครูควรพยายามเข้าใจสภาพครอบครัวและพื้นฐานความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจที่มาของพฤติกรรมบางอย่างที่มาแสดงออกที่โรงเรียน

ขั้นที่ 7 การประเมินผลการดำเนินงาน หลังจากที่ทางโรงเรียนได้ดำเนินการเรียนรวมไประยะหนึ่งแล้วต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานว่าบุคลากรมีการปฏิบัติอย่างไร ผู้ปกครองมีความคิดเห็นอย่างไร ครูดำเนินการสอนอย่างไร มีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของเด็กหรือไม่ อาคารสถานที่เหมาะสมหรือไม่ นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้หรือทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่ (คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการจัดการศึกษาพิเศษโดยครอบครัว และชุมชน, 2545)

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นเป็นการจัดให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนด้วยกัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 สำรวจพฤติกรรมภายนอกของเด็ก ขั้นที่ 2 คัดแยกและวินิจฉัยขั้นที่ 3 การตัดสินใจสิทธิทางการศึกษา ขั้นที่ 4 การประเมินความต้องการพิเศษของเด็ก ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลหรือ IEP ขั้นที่ 6 การดำเนินการเรียนรวม และขั้นที่ 7 การประเมินผลการดำเนินงาน

ปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูที่สอนเด็กปกติ เพื่อนร่วมชั้นเรียน นักวิชาชีพต่าง ๆ รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองและคนในชุมชนซึ่งทุกฝ่ายต้องมีการวางแผนแนวทางต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กซึ่งอาจมีการริเริ่มโครงการนำร่องในบางพื้นที่เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญอย่างเพียงพอ สำหรับการเป็นต้นแบบ จึงจะทำให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จได้ในที่สุด นอกจากนี้แล้วยังมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หน่วยงานของเอกชน มูลนิธิหรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร รวมทั้งบุคลากรอื่น การให้ความช่วยเหลือ เช่น การให้การอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการศึกษาเครื่องมือ การคัดกรองพัฒนาการของเด็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการที่เป็นปัญหาในการเรียน การจัดการให้ความรู้ในเรื่องทักษะอาชีพแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่เนื่องจากการผลิตบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ยังมีไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องให้บริการ หน่วยงานบางแห่งจึงได้เสนอแนะให้อบรมครูประจำการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการสอนและช่วยเหลือเด็ก (สุภาพร ชินชัย, 2551, หน้า 31) โดยภาพรวมปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

1. เจตคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น เจตคติของผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและสามารถดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้นอาจจะกล่าวได้ว่าเจตคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวมประกอบด้วย

- 1.1 ครู เชื่อว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ และสามารถเรียนรู้ได้สอนนักเรียนด้วยความเต็มใจ ยอมรับและยินดีบริการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ และเตรียมนักเรียนให้ยอมรับซึ่งกันและกัน

- 1.2 ผู้บริหาร จะต้องมีความเชื่อที่ดีต่อการศึกษาแบบเรียนรวม และให้การสนับสนุนการดำเนินงานใหม่และท้าทาย และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสนับสนุน

ส่งเสริมทั้งในด้านปัจจัย การบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนกระตุ้นให้การศึกษาแบบเรียนรวมให้เกิดขึ้นด้วยการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและครู

1.3 พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องมีความเชื่อว่าการศึกษาแบบเรียนรวมที่โรงเรียนเป็นสิทธิและโอกาสของทุกคนให้การยอมรับและเห็นคุณค่าของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมทำงานร่วมกับโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งที่บ้านและโรงเรียน

1.4 บุคลากรทุกฝ่าย เชื่อว่านักเรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และแสดงออกซึ่งความสามารถในสภาพของการศึกษาแบบเรียนรวม ร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินงาน ตลอดจนการปรับบทบาทหน้าที่ให้มีความยืดหยุ่นและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมที่หลากหลาย

2. การพัฒนาบุคลากร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบเรียนรวมแยกได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกคน นักเรียน และบุคลากรอื่นในโรงเรียน อีกกลุ่มหนึ่ง คือ บุคลากรนอกโรงเรียน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้เชี่ยวชาญผู้ชำนาญการเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ ผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้สนับสนุนอื่น ๆ การให้การอบรมแก่บุคลากรในโรงเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งการรับครูที่ด้อยโอกาสมาเป็นต้นแบบให้กับเด็กด้อยโอกาสด้วยกัน จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจและมีความมั่นใจในการทำงานสำหรับครูนั้นควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งกับครูโรงเรียนเดียวกันและโรงเรียนอื่น ทั้งนี้ ผู้บริหารควรจัดเวลาให้ครูได้พบปะกันโดยประชุมกลุ่ม เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและปรับสื่อการสอน ร่วมกันการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ปัญหาของลูก และเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้าน ในฐานะหุ้นส่วนด้วย ผู้ปกครองควรเข้าใจกระบวนการจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งที่บ้านและโรงเรียน เป็นการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ชุมชนเองต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมให้กับเด็ก และช่วยเหลือเด็กในกรณีที่ครอบครัวของเด็กไม่สามารถทำได้ ในลักษณะของการกระจายอำนาจและการวางแผนในระดับท้องถิ่น

3. การสนับสนุนช่วยเหลือครูและนักเรียน การสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะรวมถึงการจัดบริการที่จำเป็นตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จากเพื่อนนักเรียนด้วยกันที่อาจจะช่วยเหลือในลักษณะของเครือข่าย การปรับหลักสูตร วิธีการสอนที่เหมาะสม การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการช่วยเหลือนี้อาจจัดเพิ่มเติมมากกว่านี้หรือลดลง

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของนักเรียนแต่ละคน สำหรับครูนั้น หมายรวมถึงการช่วยเหลือ สนับสนุนจากศึกษานิเทศก์จากเพื่อน จากการสอนเป็นทีม ข้อมูลย้อนกลับจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือการมีแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการศึกษาแบบเรียนรวม การสนับสนุนในการพัฒนา วิชาชีพ รวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

4. การปรับหลักสูตรและการเลือกใช้วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการจัดการ เรียนการสอนของการศึกษาทั่วไปหลายวิธีที่ครูสามารถเลือกและนำมาใช้ในห้องเรียนรวม ครูควรพิจารณาใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยพิจารณาจุดประสงค์ในการนำไปใช้ เช่น ต้องการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอาจใช้วิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การเรียนแบบมี ส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้หลายวิธีรวมกัน (Multi-method Training) ซึ่งวิธีการ สอนเหล่านี้จะช่วยให้ครูมีทางเลือกที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ทำงานร่วมกัน รวมทั้งต้องร่วมมือกับผู้ปกครองและครูคนอื่น ในการแก้ปัญหาด้วยสิ่งแวดล้อมที่สำคัญแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

4.1 สภาพแวดล้อมทางสังคม คือ การทำให้เกิดการยอมรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษให้เป็นห้องเรียนเหมือนกับเด็กนักเรียนอื่น ๆ

4.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การปรับแสง การย้ายที่นั่ง การจัดมุม สำคัญในห้องเรียน การขยายทางสำหรับรถเข็น (Wheelchair) เป็นต้น โดยพิจารณาให้ เหมาะสมกับลักษณะและประเภทความต้องการพิเศษ

4.3 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคต

5. ความรับผิดชอบของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนกระบวนกรที่สำคัญในการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม คือ การมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกระบบ โรงเรียน บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในฐานะของ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยตรง จึงเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากที่สุด และต้องทำงาน ใกล้ชิดกับครูประจำชั้นที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นกลุ่มแรก คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยทั่วไปพ่อแม่ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มักจะ เปรียบเทียบพัฒนาการและความสามารถของลูกกับเด็กในวัยเดียวกันมากกว่าจะดู ความก้าวหน้าพัฒนาการของเด็กแต่ละคน (Foreman, 1996) ดังนั้น แนวทางที่จะให้นักเรียน ได้รับการพัฒนาการเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนจึงรวมถึงการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนกำหนดหลักสูตรเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน

กับบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมองว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง คือ ผู้ที่มีส่วนที่สำคัญที่จะทำให้ การพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

ความรับผิดชอบของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะ ช่วยให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ตามกรอบการดำเนินงาน การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้กล่าวถึงความสำคัญของชุมชนในมิติของ ความร่วมมือสนับสนุนฐานะของความร่วมมือ การทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกันจะนำไปสู่ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ การที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้จุดเด่นและทักษะ พิเศษร่วมกันจะทำให้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะทำงานตามลำพัง โดยทุกคนจะต้อง ยอมรับในความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และสิทธิของแต่ละบุคคล ต้องทำงานในสภาพแวดล้อม ที่หลากหลายแบบมีอาชีพและจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญซึ่งกันและกัน อย่างเปิดเผย ซึ่งจะช่วยพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมหรือการทำงานเป็นทีมได้ ครอบครัว ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการศึกษาให้กับลูกทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อให้เด็กเกิดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เด็กต้องบอกได้ว่าได้เรียนรู้อะไรที่บ้านและสามารถนำไปใช้ได้ที่โรงเรียน และสิ่งที่ได้จากโรงเรียน และต้องสามารถนำกลับไปใช้ที่บ้านได้ เช่น เด็กได้เรียนการทำ กิจกรรมบางอย่างด้วยตนเองที่โรงเรียน พ่อแม่ ก็ต้องให้โอกาสเด็กในการทำกิจกรรมอย่างนั้น ที่บ้านด้วย

6. การสร้างเครือข่ายในการทำงาน นอกจากพ่อแม่ผู้ปกครองแล้ว ชุมชนควรมี ส่วนร่วมทางการศึกษาอย่างเต็มที่ โดยเข้ามาช่วยจัดกิจกรรมและมีบทบาทในโครงการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่องภายในโรงเรียนโดยได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย การจัดการศึกษาแบบเรียน รวมเพื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ได้เป็นเรื่องของโรงเรียน เพียงลำพังเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัวผู้ปกครองด้วยการมีส่วนร่วม รับผิดชอบทางสังคมร่วมกันและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาทั้งที่บ้านและโรงเรียน นอกจากนั้นการระดมทรัพยากรจากชุมชน องค์กร และการสนับสนุนจากชุมชนก็เป็นปัจจัย สำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเช่นกัน นอกจากนี้การสร้างความตระหนักให้แก่สาธารณชน และการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษและคนพิการที่อยู่ในสังคมด้วยการยอมรับและให้โอกาส การจัดการศึกษา แบบเรียนรวมบุคคลากรอาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างซึ่งควรร่วมมือกันหาทางแก้ไขและ สร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการพิเศษ ของโรงเรียน

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จนั้น ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน ทั้งนี้ ผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนจะต้องเห็นความสำคัญ พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาแบบเรียนรวม และสิ่งสำคัญจะต้องทราบถึงประโยชน์ ข้อจำกัดและอุปสรรคของการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนทุกคน

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ประโยชน์แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ ดังนั้น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนควรมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสังคมแห่งการยอมรับและการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมต้องคำนึงถึงศักยภาพพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล การให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเป็นรูปธรรมหรือผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนควรมีวิธีการที่หลากหลายและแตกต่างกันจะสามารถจัดการศึกษาให้ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม ทำให้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม ความเป็นมาตลอดจนการปรับเปลี่ยนสู่การศึกษาแบบเรียนรวมอย่างไรก็ตาม การศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพบริบททางสังคม ดังนั้น จึงควรศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาในปัจจุบันรวมถึงการศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในอนาคต ตลอดจนสภาพและปัญหาของการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมต่อไป

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)

กรอบแนวคิด SEAT เป็นกรอบแนวทางการบริหารจัดการเรียนรวมที่พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2546 จากงานวิจัยเรื่องการศึกษาสำหรับคนพิการ การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรวมของ ดร.เบญจฯ ชลธารณ์นนท์ เพื่อหาแนวทางจัดการอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินการเรียนรวมที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ จนต่อมาได้พัฒนาเป็นคู่มือการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท และได้เริ่มนำมาใช้ในการจัดการโรงเรียน

แกนนำเรียนร่วมของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ประกอบไปด้วย

1. นักเรียน (S-Student) เป็นองค์ประกอบหลักของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งหมายถึงนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ทั้งนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและนักเรียนทั่วไป โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนทั้งสองกลุ่มสำหรับการเรียนรวม ดังนี้

1.1 เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง หากพิการตั้งแรกเกิดจำเป็นต้องได้รับการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้าน ซึ่งในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น เป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมเพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียมความพร้อมทำได้โดยกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ เมื่อได้รับการพัฒนาการต่าง ๆ (Functional Level) จะยิ่งสูงขึ้น ในทางกลับกันหากไม่ได้รับการพัฒนาการกระตุ้นหรือการส่งเสริมส่วนที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ จะเลือนหายไป ทำให้เด็กเสียโอกาสในการ เรียนรู้ทันที ดังนั้น การช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ยิ่งทำได้ทัน่วงที่ตั้งแต่เมื่อแรกเกิดและทำได้อย่างถูกต้อง จะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น เด็กคนหนึ่งสูญเสียการได้ยินในระดับ 90 เดซิเบล (dB) ตั้งแต่แรกเกิด (หูหนวก) และบุคคลภายในครอบครัวกระตุ้นการได้ยินของเด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยเวลาพูดกับเด็กมาจับคอและริมฝีปากแล้วลองเป่าลมให้เด็กรู้สึกถึงลมที่ออกมา แสดงให้เด็กรู้ในเวลาที่ได้ยินเสียงได้อย่างถูกต้อง การที่เด็กได้รับการกระตุ้นเชิงบวกจะทำให้การพัฒนาการทางการได้ยินดียิ่งขึ้นไปนั้น มิได้หมายความว่า การได้ยินเพิ่มขึ้น แต่การได้ยินของเด็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นซึ่งงานได้ดีขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในกรณีที่เด็กพิการภายหลัง เช่น อยู่ในระดับมัธยมศึกษา แลวตาบอด การเตรียมความพร้อมทักษะที่เกิดขึ้นภายหลังด้วย ซึ่งถือเป็นเรื่องยากและมีผลต่อจิตใจมากรวมทั้งต้องมีการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobilities: O&M) เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living) และช่วยเหลือตัวเองได้มากที่สุด และเร็วที่สุด เป็นต้น

1.2 เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจเกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธี และเท่าที่จำเป็นที่ผ่านมาพบว่า การที่คนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อคนพิการหรือที่มี

ความบกพร่อง เช่น สมเพช เวทนา สงสาร กลัว ไม่ไว้วางใจ มักเกิดความรู้ หรือ ไม่มีข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้น ครูควรทำความเข้าใจและอธิบายกับลักษณะความพิการให้นักเรียนทั่วไปในชั้นเรียนได้รู้จักและควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูอาจจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนทดลองเป็นคนพิการและทำกิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นให้อภิปรายถึงความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปได้เข้าถึงความคับข้องใจ ความไม่สะดวกและความลำบากของเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้น กิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนทั่วไปเข้าใจและยอมรับเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้น เช่น การเชิญผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการมาบรรยายให้ฟัง พร้อมทั้งให้ดูภาพยนตร์ สไลด์ แผนภาพ บทความ และสื่ออื่น ๆ ประกอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ หนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ได้รับโอกาสเรียนรู้การทัศนศึกษาสถานที่ดูแลคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นและเรียนรู้ว่าคนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีความเป็นอยู่อย่างไร นอกจากนี้ควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นในการช่วยเหลือเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องเบื้องต้นให้กับนักเรียนทั่วไปด้วย

สรุปได้ว่า ด้านนักเรียนจะเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนมี 2 กลุ่ม คือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมีการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการเรียนรวมตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเฉพาะบุคคลในร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง ส่วนนักเรียนทั่วไป มีการเตรียมความพร้อมด้วยการทำความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับลักษณะความพิการให้นักเรียนในชั้นรู้จัก เพื่อเข้าใจถึงความไม่สะดวกและความลำบากของเพื่อนที่มีความพิการ การจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนทั่วไปเข้าใจและยอมรับนักเรียนพิการเรียนรวม

2. สภาพแวดล้อม (E-Environment) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรวมแบ่งเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลแวดล้อม ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment: LRE) โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนรวมในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดให้เด็กเรียนรวมได้เต็มเวลา ก็อาจจัดเป็นบางเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยทั่วไปควรจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยแยกนักเรียน ออกจากเพื่อนทั่วไปให้น้อยที่สุด โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อม

โดยใช้หลักวิชาการ คือ พิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มีการเห็นเลือนรางควรมีโตะไฟที่โต๊ะเรียนและจัดให้นักเรียนมานั่งแถวหน้าสุด รวมทั้งไม่ให้แสงสะท้อนจากหน้าต่างเข้ามารบกวนเวลาขณะที่นักเรียนดูกระดานดำ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจัดที่นั่งประมาณแถวที่ 2 หรือ 3 โดยนั่งมุมใดมุมหนึ่งของห้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถมองครูและเพื่อนนักเรียนในห้องได้ทั่วถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่นั่ง รถเข็น เมื่อจำเป็นต้องเรียนวิชาเกษตรและนักเรียนต้องปลูกผักสวนครัว ครูควรยกระดับแปลงผักให้สูงขึ้นจากพื้นและอยู่ในระดับเดียวกับที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เพื่อให้นักเรียนสามารถปลูกผักได้สะดวก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงพาหนะที่ใช้ในการรับส่งนักเรียนจากบ้านไปโรงเรียนและจากโรงเรียนไปบ้าน ไปทัศนศึกษาหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่นักเรียนจะต้องเคลื่อนย้าย นอกจากนี้จะต้องมีการบริหารจัดการตารางเวลาเรียนและห้องเรียน เช่น ห้องเรียนสำหรับการเรียนรวมควรอยู่ชั้นล่างของอาคารพื้นห้องเรียน ควรราบเรียบ และมีการปรับระดับเพื่อความสะดวกในการใช้ รถเข็น ห้องน้ำ โตะ เก้าอี้ และคำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศ แสงจากธรรมชาติ แสงไฟ เป็นต้น

2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดการเรียนรวมผู้บริหารจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำ และสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนรวมในโรงเรียน หากทางโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้วผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนรวมให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบและพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวม แนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนรวม เมื่อคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนรวมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียนและมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยให้ถือเป็นปริมาณงาน พร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมเป็นเจ้าของโครงการ นอกจากนี้ทางโรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศ นำเสนอในลักษณะของโปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีโอ หรือ ป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบาย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องอาสาเป็นวิทยากร หรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงานด้านคนพิการในสังคมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรวมจะได้เผยแพร่ให้

ทุกคนรับทราบ ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม

สรุปได้ว่า ด้านสภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่โรงเรียนจะดำเนินการปรับปรุงหรือพัฒนา แบ่งออกได้ 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้มีความเหมาะสม สะดวก ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการเรียนรู้ตามประเภทความพิการ สภาพแวดล้อมด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูทั่วไป นักการภารโรง พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่น เป็นต้น

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนา ทั้งในด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร แบ่งออกเป็น

3.1.1 การปรับหลักสูตรทั่วไป คือ ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป ใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น อาจปรับจากการวาดรูปมาเป็นการปั้นแทน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อาจปรับให้ไม่ต้องอ่านออกเสียง

3.1.2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ คือ หลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรสำหรับหรือหลักสูตรคู่ขนาน) ซึ่งถือเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากระดับของความพิการจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน โรงเรียนอาจประยุกต์ตามแนวทางของกรมวิชาการ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลายคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ค่อนข้างรุนแรง จะต้องมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะซึ่งไม่ใช่หลักสูตรตัดต่อหรือนำหลักสูตรในระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะค่อย ๆ ลดลง แต่ถ้าเป็นเรื่องของทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการเตรียมความพร้อมในด้านอาชีพจะดำเนินช่วงแรก ๆ แล้วจะค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยการจัดเป็นชั้นเรียนทั่วไปให้มีลักษณะคู่ขนานไปกับระดับชั้นเรียนที่เพื่อนนักเรียนทั่วไปเรียนอยู่

3.1.3 การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหาร การดูแลบ้านเรือน การทำความสะอาดร่างกาย การไปซื้อของ การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การใช้บริการ

ของไปรษณีย์ ธนาคาร ทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ทักษะการใช้แว่นขยาย สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก ภาษามือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น

3.2 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่อง ซึ่งมีรายละเอียด สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องต้องการ เรียกชื่อย่อว่า IEP กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษา จะต้องจัดทำ IEP ให้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคลทุกคน โดยต้องตรวจสอบเพื่อป้องกันจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน รวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณ แต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการในอัตราที่มากกว่า แต่ไม่เกิน 5 เท่าของเงินอุดหนุน ด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่ นักเรียนทั่วไปต่อคน

วัตถุประสงค์ในการใช้ IEP มีอยู่ 2 ประการ คือ

1) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับเด็กคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะ IEP หรือที่ประชุมเด็กเฉพาะกรณีเกี่ยวกับเด็กใน IEP จะมีข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

2) เป็นเครื่องมือในการจัดการกับกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนทั้งหมด ฉะนั้น IEP ในแง่ที่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอน จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลและวิธีการสอน

เหตุผลในการจัดทำ IEP

1) เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา สำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 และมาตรา 10 วรรค 3 ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2545 และฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พุทธศักราช 2553 ซึ่งกำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และสิทธิในการรับบริการช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

- 2) เพื่อประกันความเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องตามความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้ของเด็กแต่ละบุคคล
- 3) เพื่อประกันว่าได้มีการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้จริง
- 4) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการควบคุมและติดตามผลการให้บริการ

3.3 แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องคนนั้น ๆ ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP

3.4 การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธี ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการพฤติกรรม และร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

3.5 เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนที่ควรนำมาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นพิเศษ มีดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นเครื่องมือ 2 อย่าง คือ เป็นเทคนิคการสอน และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือประเมินเด็กว่ามีทักษะในเรื่องนั้น ๆ แล้วหรือไม่ การวิเคราะห์งานสามารถใช้ได้หลายกรณี โดยทั่วไปคนหลายคนเข้าใจผิดคิดว่า การวิเคราะห์งานใช้สอนเฉพาะทักษะการดำรงชีวิตหรือการฝีมือ เช่น การสานนกกด้วยใบลานเท่านั้น ในความเป็นจริงสามารถนำเทคนิคการวิเคราะห์งานไปใช้ในด้านการได้ด้วยในวิชาคณิตศาสตร์ หากต้องการสอนทักษะใหม่ต้องมีการประเมินพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กก่อนที่จะเริ่มสอนทักษะใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ในการสอนการบวก ซึ่งการบวกคือการรวมกัน $1+1=2$ ต้องมีทักษะเบื้องต้นที่เด็กควรจะต้องรู้ก่อนที่จะมาถึงทักษะตรงนี้ ในการวิเคราะห์งาน จะช่วยให้ครูตรวจสอบได้ว่า เด็กจะต้องมีพื้นฐานวิชาความรู้อะไรก่อนมาเรียนเนื้อหานี้ ดังนั้น ในการบวกเลขเด็กต้องรู้จักตัวเลข 0 ถึง 9 และรู้ความหมายและค่าของตัวเลขแต่ละตัว หากไม่รู้ค่าของจำนวน เด็กบวกเลขไม่ได้ นอกจากนี้เด็กจะต้องรู้จักและเข้าใจค่าประจำหลักในการสอนหลักเดียวครูอาจไม่ประสบปัญหาอะไร เช่น $1+1=2$ แต่เมื่อเป็นเลข 2 หลัก เด็กต้องรู้จักหลักสิบ หลักร้อย หลักพัน จึงบวกเลขเพิ่มเติมขึ้นไปได้ทุกอย่างเป็นกระบวนการของการใช้ทักษะการวิเคราะห์งานมาเป็นเทคนิคการสอน เพื่อให้ครูตรวจสอบและประเมินดูว่า

เด็กมีพื้นฐานเพียงพอแล้วหรือไม่ ดังนั้น เวลาครูจะสอนเด็กพิการหรือมีความบกพร่อง เด็กอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่มีความรู้พื้นฐานในวิชาเลขอาจไม่ถึงระดับชั้นอนุบาล 3 ยังไม่รู้ค่าของแต่ละตัวเลข

3.5.2 การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) หมายถึง วิธีการสอนที่ให้นักเรียนช่วยสอนให้เพื่อนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ แบบตัวต่อตัวหรือ 1:1 โดยเพื่อนช่วยสอนอาจเป็นนักเรียนชั้นสูงกว่าหรือนักเรียนชั้นเดียวกันอายุเท่ากันแต่มีความสามารถสูงกว่ามาช่วยสอน

3.5.3 ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) ในการจัดการเรียนการสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านวิชาการยังต้องอาศัยความร่วมมือของเพื่อนนักเรียนทุกคน การส่งเสริมกำลังใจและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเพื่อนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในเรื่องทั่วไป เช่น นำทางไปห้องเรียน ห้องน้ำ และวาระบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการฝึกทักษะทางสังคมระหว่างเพื่อนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป การจัดการเรียนการสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อน จะทำให้นักเรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นักเรียนทั่วไปได้เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือบุคคลพิการหรือที่มีความบกพร่องที่ถูกต้องและเหมาะสม ในขณะเดียวกันนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติต่อเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกแก่ตนเองอย่างถูกวิธี อย่างไรก็ตาม ครูผู้จัดการเรียนการสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อนพึงระมัดระวังปัญหาบางประการที่อาจเกิดขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องรอคอยเวลาที่จะมีผู้มาช่วยเหลือตลอดเวลา ส่วนนักเรียนผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเพื่อน อาจทุ่มเทเวลาในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้เพื่อนมากเกินไป ในทางตรงกันข้ามนักเรียน ผู้นั้นอาจเกิดความรำคาญและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนได้ ในบางกรณีนักเรียนผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อนช่วยเพื่อนต้องการจะช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้เพื่อนอย่างเต็มที่หรือเกิดความรู้สึกว่าหากทำงานร่วมกันกับเพื่อนอาจต้องใช้มากกว่า จึงทำกิจกรรมต่าง ๆ แทนเพื่อนเกือบทุกกิจกรรม อาจส่งผลให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำอะไรไม่ได้ดีพอและรู้สึกว่าตนเองด้อยค่าไปในที่สุด ดังนั้น ครูผู้จัดการเรียนการสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อนจึงควรให้ความรู้ในการปฏิบัติตนระหว่างเพื่อนให้เข้าใจก่อน หากพบว่าเกิดปัญหาใด ๆ ครูควรช่วยเหลือแนะนำเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนระบบดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

3.6 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงาน

ความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนเด็กในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะและ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีการระบุว่าประเมินโดยวิธีใดและใช้เกณฑ์อะไร โดยอาจนำเสนอในรูปแบบ ของกราฟแท่ง กราฟเส้นประกอบการบรรยาย หรือคิดเป็นคะแนนและเกรดในชั้นประถมศึกษา ครูทั่วไปหรือครูการศึกษาพิเศษที่รวมกันสอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนรวม อาจแยกกันประเมินผลนักเรียน กล่าวคือ ครูแต่ละคนประเมินผลและให้เกรดนักเรียน เฉพาะส่วนของตนเอง พร้อมทั้งมีรายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนพิการหรือที่มีความ บกพร่องประกอบไปด้วยแล้วจึงนำผลการประเมินของครูแต่ละคนมาตัดสินใจรวมกัน วิธีนี้จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย รวมถึงพ่อแม่ของตัวนักเรียนเอง

3.7 การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน นอกจากกิจกรรมการเรียน การสอนที่ครูจัดภายในชั้นเรียนและภายในโรงเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนควรมีการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย ยานพาหนะ ที่พัก ฯลฯ เพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นไปได้ อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ลักษณะกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไปในสนามเด็กเล่น กิจกรรมห้องสมุดให้มีการปรับห้องสมุดโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology: ICT) เข้ามาใช้ให้ประโยชน์ เพื่อให้คนพิการทุกประเภทมีโอกาส เข้าถึงข้อมูลข่าวสารจัดให้มีบริการหนังสือในรูปแบบของหนังสือเสียง เป็นต้น

3.8 การประกันคุณภาพ

3.8.1 โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวม ขึ้นมา โดยที่คณะกรรมการประกันคุณภาพ ควรมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

1) ประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่นในโรงเรียน และผู้ปกครอง

2) จัดทำป้ายนิเทศ แผ่นพับเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบนโยบาย

3) ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับองค์ประกอบ หรือตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ในการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวมอย่างชัดเจน

4) กำหนดกิจกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวม

4.1) การจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม

4.2) จัดห้องสอนเสริม

4.3) จัดประชุมผู้ครู/ผู้ปกครองอย่างน้อย 2 ครั้ง/ 1 ปีการศึกษา

4.4) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

4.5) จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

4.6) ประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมทุกกิจกรรม รวมทั้งดู
ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมด้วย

4.7) นำเสนอผลการประกันคุณภาพให้ผู้บริหารและบุคลากร
คนอื่น ๆ ทราบ

4.8) หากมีหน่วยงานภายนอกมาขอดูแลผลการประกันคุณภาพ
การจัดการเรียนรวมก็สามารถนำเสนอผลการประกันคุณภาพให้แก่หน่วยงานภายนอกได้
รับทราบกลไกในการดำเนินงาน

3.8.2 กลไกในการดำเนินงาน เมื่อคณะกรรมการการประกันคุณภาพได้มี
การประชุม และรับทราบนโยบายร่วมกันพร้อมกันแล้ว การดำเนินงานในเรื่องการกำหนด
ระบบการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นระบบการประเมินผลภายใน โดยให้
ความสำคัญกับการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) กระบวนการในการตรวจสอบ
การปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนร่วมนั้นจะต้องเริ่มจากขั้นตอนดังนี้

1) การวางแผน (Plan) การวางแผนเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับ
การจัดการเรียนรวม เนื่องจากการจัดการเรียนร่วมนั้นต้องมีบุคคลหลายกลุ่มเข้ามาทำงาน
ร่วมกันตั้งแต่ผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการ
หรือที่มีความบกพร่องซึ่งการทำงานในลักษณะนี้ เราเรียกว่า Collaboration

2) การปฏิบัติงาน (Do) การปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดขึ้น
ซึ่งคณะทำงานจะต้องมีแผนงานที่เป็นรูปธรรม มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนงาน
อย่างชัดเจน อาจจัดทำเป็นปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยกำหนดวัน เดือน ปีของการเริ่มต้น
ปฏิบัติงานและกำหนดวันสิ้นสุดเพื่อจะได้วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานในขั้นต่อไป

3) การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบตนเองนั้นต้องมีฐานข้อมูล
ในการรับอย่างชัดเจน คณะทำงานต้องกำหนดองค์ประกอบหรือตัวชี้วัด รวมทั้งเกณฑ์ในการ
ชี้วัดที่ชัดเจนคณะทำงานอาจกำหนดองค์ประกอบและเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน
ด้วยตนเอง

4) การปรับปรุงแก้ไข (Action) การปรับปรุงแก้ไขให้เกิดจากการตรวจสอบ
ขั้นตอนการปฏิบัติงานจากการประเมิน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงาน
มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) การรายงานผลการประเมิน คณะทำงานจะต้องจัดรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Study Report) กำหนดแบบการนำเสนอและรูปแบบการเผยแพร่ โดยต้องเผยแพร่ให้บุคลากรทุกกลุ่มและทุกคนรับทราบ

3.8.3 กิจกรรมการประกันคุณภาพ การจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพนั้น จะต้องมีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกกลุ่ม ถือว่าการประชุมหรือการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวมเป็นกิจกรรมแรกที่ คณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวมจะต้องทำ จากนั้นควรมีการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่บุคลากรทุกคนให้รับทราบ โดยมีวิธีการดังนี้

- 1) จัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียน ซึ่งควรจัดเป็นระยะ ๆ แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานของการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- 2) จัดทำแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในโรงเรียนและบุคคลทั่วไปได้รับทราบ
- 3) จัดประชุมครู/ผู้ปกครอง/นักเรียน เพื่อให้รับทราบในเรื่องการประกันคุณภาพของการจัดการเรียนรวม
- 4) จัดอบรมครู ให้มีความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนรวม ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ โดยอาจเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย
- 5) ส่งครู/บุคลากรไปอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการความรู้ด้านการจัดการเรียนรวมการศึกษาพิเศษตามหน่วยงานต่าง ๆ

3.9 การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน

3.10 การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม จำนวนเด็กที่ครูสอนเสริมจะต้องให้บริการควรเริ่มจากจำนวน 5-6 คนในสัปดาห์แรก แล้วค่อย ๆ เพิ่มจำนวนเด็กขึ้นในสัปดาห์ต่อมาที่ละสัปดาห์ แต่ควรจัดให้บริการตามจำนวนที่ต้องการรับผิดชอบภายใน 6 สัปดาห์ ยกตัวอย่างเช่น ในสัปดาห์แรก ให้บริการจัดตารางบริการให้แก่เด็ก 6 คน แล้วสัปดาห์ถัดไปเพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 8 คน และอีกสัปดาห์แต่ควรจัดให้บริการตามจำนวนที่ต้องรับผิดชอบภายใน 6 สัปดาห์ ยกตัวอย่างเช่น ในสัปดาห์แรกให้บริการจัดตารางบริการให้แก่เด็ก 6 คน แล้วสัปดาห์ถัดไปเพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 8 คน และอีกสัปดาห์ถัดไปเพิ่มอีก 2 คน (หากครูต้องรับผิดชอบเด็ก จำนวน 10 คน) การค่อย ๆ ทายอดจัดบริการให้กับเด็กเช่นนี้ เป็นการช่วยผ่อนคลายความยุ่งยากที่ต้องจัดตารางเวลาให้บริการแก่เด็ก ครูสอนเสริมจะต้องประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้นเรียนที่เด็กกระจายอยู่และจัดเวลาในแต่ละวันให้ตนเองมีเวลาสำหรับเตรียมการก่อนเด็กมารับบริการที่ห้องสอนเสริมหรือก่อนที่ครูสอนเสริมจะเข้าไป

ให้บริการในชั้นเรียน จัดให้มีเวลาที่จะใช้ในการตรวจสอบเด็ก บางกรณีและจัดให้มีเวลาที่จะให้คำแนะนำปรึกษากับครูอื่น ๆ การจัดทำตารางเวลาที่จะทำให้ทุกฝ่ายยอมรับเป็นสิ่งที่ยาก ฉะนั้น ครูสอนเสริมจึงต้องคำนึงถึงเด็กว่า ตารางเวลาที่จัดให้กับเด็กที่มีความรับผิดชอบ แต่ละคนนั้น เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็กรวมทั้งตัวครูด้วย

รูปแบบการจัดตารางเวลา

1) รูปแบบที่ 1 เป็นการจัดให้นักเรียนแต่ละคนมารับบริการครั้งละไม่เกินครึ่งชั่วโมงแต่เด็กสามารถมารับบริการมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไปในหนึ่งวัน ในการจัดตารางเวลา การให้บริการเช่นนี้ ครูเสริมวิชาการให้บริการการสอนโดยตรงกับเด็ก โดยการเสริมแรงและให้นักเรียนมีโอกาสทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น เด็กชายธงชัย อายุ 11 ปี มีปัญหาในเรื่องการอ่านและเขียน และครูจึงจัดให้ธงชัยมาพบ เวลา 9.00 น. โดยสอนธงชัยโดยตรงในเรื่องการอ่านและการเขียนร่วมกับนักเรียนที่มีปัญหาใกล้เคียงกันอีก 2 คน หลังจาก 10 นาทีแล้วนักเรียนจะเลื่อนไปนั่งอีกที่หนึ่ง เพื่อทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการอ่านที่ครูให้อีก 5 นาที ซึ่งในขณะนั้นมีกลุ่มนักเรียนอีก 3 คน กลุ่มนี้ 10 นาที ก็ให้ทำแบบฝึกหัด 5 นาที ซึ่งในขณะนั้นธงชัยกับเพื่อนก็กลับมาให้ครูตรวจแบบฝึกหัด หากนักเรียนทำได้ถูกต้องครูจะให้สิ่งเสริมแรง หลังจากนั้นธงชัยและเพื่อนก็กลับห้องเรียนขณะที่นักเรียน 3 คน กลุ่มที่ 2 จะยังทำงานตามที่ครูมอบหมายจนถึงเวลา 11.00 นาฬิกา หลังจากนั้นเด็กกลุ่มที่สองกลับเข้าชั้นเรียนสำหรับครูสอนเสริมก็อาจให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครู พ่อแม่ที่ต้องการคำแนะนำ สำหรับธงชัยมีปัญหาวาดรูปเรื่องเขียนด้วย ฉะนั้น หลังอาหารเที่ยงธงชัยจะกลับมาหาครูสอนเสริมอีกเวลา 12.45 นาฬิกา เพื่อมารับการสอนเสริมเกี่ยวกับลายมือพร้อมกับเพื่อน ๆ ลักษณะการจัดตารางเวลา ลักษณะนี้ ครูสอนเสริมอาจจัดตารางแบบฝึกหัดให้แก่ครูทั่วๆไปนำไปใช้กับเด็กทั่วไปคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนได้ สรุป ธงชัยได้รับการสอนเสริมครึ่งชั่วโมงเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะที่เขาเผชิญ

2) รูปแบบที่ 2 หากมีครูผู้ช่วยในห้องสอนเสริมอยู่ด้วยจะทำให้ครูสอนเสริมมีโอกาสได้ไปสังเกตนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ขณะเด็กอยู่ในชั้นเรียนปกติ หรืออาจมีเวลาตรวจสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากขึ้น หรืออาจได้คำแนะนำกับบุคลากรอื่นได้มากยิ่งขึ้น

3) รูปแบบที่ 3 ครูสอนเสริมจะให้บริการแก่นักเรียน 2 หรือ 3 ในขณะเดียวกันเป็นเวลาประมาณ 30 นาที โดยเป็นการสอนเฉพาะบุคคล ถึงแม้ว่านักเรียนบางกลุ่มแต่ละกลุ่มจะคล้ายคลึงกันแต่ก็ไม่เหมือนกัน ครูจึงจำเป็นต้องสอนเฉพาะบุคคลจุดด้อยของการจัดตารางเวลาในรูปแบบนี้ คือ ครูสอนเสริมจะไม่มีเวลาตรวจสอบเด็กเป็นรายบุคคลหรือสังเกตเด็กในชั้นเรียนปกติ หรือให้คำแนะนำแก่บุคลากรอื่นครูก็จำเป็นต้องให้บริการสอนเสริมแก่

เด็กนักเรียนบางกลุ่มก็จะเกิดผลเสียเด็กนักเรียนเหล่านั้น ฉะนั้นถึงแม้การจัดตารางรูปแบบนี้ เด็กนักเรียนจะได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ แต่ครูสอนเสริม จะไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ อันอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 รูปแบบนี้ ครูสอนเสริมจะมีโอกาสไปสังเกตเด็กในชั้นเรียนปกติและเข้าไปช่วยสอนเด็กในชั้นเรียนปกติรวมกับครูประจำวิชาได้น้อยมากและในปัจจุบันนี้ นิยมใช้รูปแบบใหม่ คือการให้ครูสอนเสริมไปช่วยสอนเด็กพิการ หรือที่มีความบกพร่องเพียงผู้เดียว ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้ครูสอนเสริมรู้ว่าครูทั่วไปสอนอะไร สอนอย่างไร ซึ่งครูสอนเสริมสามารถสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องให้สอดคล้องกับการสอนของครูทั่วไปและนอกจากนี้การสอนในสภาพห้องเรียนปกตินั้นจะได้รับบรรยากาศและอยู่ในสภาพการณ์จริง

สรุปได้ว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนพิการเรียนรวม กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน ในสถานศึกษาที่มีส่วนให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ประกอบด้วยการรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการเข้าเรียน การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียน การประสานความร่วมมือการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล กระบวนการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาและชุมชน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การประกันคุณภาพ การนิเทศ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอน และพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการ

4. เครื่องมือ (T-Tools) หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรวม ช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้ และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเครื่องมือดังกล่าว หมายถึง สิ่งต่อไปนี้

4.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานและระบบการให้บริการที่ชัดเจนทำให้บุคคลทุกคนในโรงเรียนและบุคคลทั่วไป รวมทั้งพ่อแม่รับรู้โรงเรียนมีโครงการเรียนรวม ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐบาล

4.2 งบประมาณ โรงเรียนจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวมให้กับเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.2.1 การสรรหาแหล่งเงินอาจได้มาจากงบประมาณจากต้นสังกัด

1) งบประมาณประจำปีของโรงเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ชมรม/มูลนิธิ/สมาคม

3) องค์กรเอกชน

4) ชุมชน

5) ผู้ปกครอง

6) การจัดกิจกรรมหาทุน ควรจัดขึ้นเดือนละ 1 ครั้ง ให้ผู้ปกครองของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.2.2 การจัดสรรงบประมาณ โรงเรียนต้องมีการประชุมวางแผนในการใช้จ่าย และมีการจัดสรรงบประมาณ (เงินนอกงบประมาณ) ซึ่งจะได้จากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนหรือจากการหาทุนของโรงเรียนเอง

4.2.3 ระบบบัญชีและการตรวจสอบ โรงเรียนจะต้องมอบหมายให้อาจารย์ 1 คน เพื่อดูแลบัญชีรายรับรายจ่าย โดยคณะกรรมการการจัดการเรียนรวมตรวจสอบทุก 1 เดือน และนำเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นขั้นตอนสุดท้าย

4.2.4 การวิเคราะห์งบประมาณ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) วางแผนในการใช้จ่าย

2) วิเคราะห์การใช้จ่ายเงินก่อนใช้จริง

3) นำไปใช้

4) วิเคราะห์การใช้จ่ายเงินหลังการใช้จริง

5) ประเมินการใช้จ่ายจริง

4.3 ระบบการบริหารจัดการหากทางโรงเรียนได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียน แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนรวม จัดตั้งคณะกรรมการวางแผน โดยนำเสนอให้มีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เข้าร่วมเป็นกรรมการเพิ่มอย่างน้อย 1 คน และในคณะกรรมการโรงเรียนควรจะมีผู้ปกครองของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าร่วมในคณะกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน จัดประชุมบุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวม เพื่อเสนอผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียน กำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน กำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนรวม และร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้ง

ผู้รับผิดชอบ การจัดการเรียนรวมแทนหัวหน้าโครงการทำหน้าที่ประสานงานและเลขานุการของคณะกรรมการจัดการเรียนรวม 1 คนแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อเด็ก 1 คน โดยมีผู้อำนวยการ/ครูใหญ่หรือผู้ช่วยเป็นประธาน และมีครูหรือตัวแทนครูที่สอนนักเรียนพิการครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญอื่นที่เกี่ยวข้องและพ่อหรือแม่ของเด็กร่วมเป็นกรรมการ โดยให้ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ประสานงานในการจัดทำ IEP และดำเนินการสอนตาม IEP โดยจัดทำ IEP สำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.4 กฎกระทรวง ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 เป็นเครื่องมือในการกำหนดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการเรียนรวม และกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกินห้าเท่าของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่เรียนทั่วไปต่อคน

4.5 เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก (Assistive Technology: AT) หมายถึง เทคโนโลยีที่คนพิการใช้ซึ่งได้มีการพัฒนาและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้คนพิการดำรงชีวิตอิสระ สามารถปฏิบัติงานและผลิตงานต่าง ๆ ออกมาได้เรียกว่า เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก โดยอาจจะเป็นเทคโนโลยีระดับพื้นฐานหรือระดับสูงก็ได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเครื่องมือที่สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป เช่น โทรศัพท์ที่หน้าปัดมีตัวเลขและตัวอักษรขนาดใหญ่ เพื่อช่วยให้คนที่เห็นเลือนรางเห็นได้ชัดเจนขึ้น สรุปได้ว่าเทคโนโลยีอำนวยความสะดวก หมายถึง เทคโนโลยีที่คนพิการเลือกใช้เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตอิสระให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.6 สิ่งอำนวยความสะดวก (Accessibility) หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้คนพิการแต่ละประเภทได้รับการศึกษาโดยสะดวกและสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

4.7 สื่อ หมายถึง สื่อทางการศึกษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหรือเครื่องมือช่วยให้คนพิการเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเกิดความเข้าใจดีขึ้นและรวดเร็ว

4.8 บริการ หมายถึง บริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการ แต่ละประเภท เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

4.9 ตำรา อาจจัดทำในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือไปจากตัวพิมพ์ เช่น หนังสือเสียง สำหรับคนตาบอดและนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นต้น

4.10 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง มาตรการอื่นที่นอกเหนือจาก สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของคนพิการ

4.11 ครูการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่ได้รับการศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษ ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูเดินสอน ครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนทั่วไป

สรุปได้ว่า ด้านเครื่องมือ หมายถึง นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการ สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในจังหวัดพะเยา

ข้อมูลนักเรียนพิการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในจังหวัดพะเยา (จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา) เปรียบเทียบ 3 ปีการศึกษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวม

ที่	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนเด็กพิการเรียนรวม		
		พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564
1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พะเยา เขต 1	878	867	790
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พะเยา เขต 2	1,120	1,094	1,116
3	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพะเยา	332	340	275
รวม		2,330	2,301	2,181

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2564, สื่อดอนไลน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัชพร ศุภสมุทร และคณะ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โครงสร้างซีท สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน ภายหลังจากทดลองนำระบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โครงสร้างซีทไปใช้ในโรงเรียน พบว่า การจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียนดีขึ้น ผู้บริหารมีนโยบายที่ชัดเจน ในเรื่องการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม สนับสนุนให้ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามกลุ่มอาการโรคต่าง ๆ การใช้แบบคัดกรอง การเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและการลงนิเทศ ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

2. ครูการศึกษาพิเศษที่สอนในโรงเรียนเรียนร่วมมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ในขั้นตอนที่ 1 การรับสมัคร ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการคัดเลือก ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน และขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการคัดกรอง โดยครูมีความสามารถในการใช้แบบคัดกรอง เข้าใจวิธีการสอน การใช้เทคนิคการสอน การเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับความบกพร่องตามกลุ่มอาการโรค ครูมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และครูส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ดีที่มีผู้บริหารให้ความสนใจ เป็นขวัญกำลังใจแก่ครูที่ปฏิบัติงาน

3. ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า หลังเข้าเรียนร่วม พบว่า วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านคำง่าย ๆ ได้ชัดขึ้น อ่านประสมคำตามสระ ได้มากขึ้น ฟังคำสั่งเข้าใจมากขึ้น เขียนหนังสือมีน้ำหนักรมือ เขียนพยัญชนะ ก-ฮ ได้ดีขึ้น เขียนตามแบบไม่ตกหล่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านแบบเรียนภาษาไทยในระดับชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 1-ประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ดีขึ้น เขียนหนังสืออยู่ในบรรทัด เขียนไม่ตกหล่น วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเข้าเรียนร่วม พบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำตัวเลขและแทนค่า ตัวเลข 1-10 ได้ บวกเลขหลักเดียวได้ เขียนเลขไม่กลับด้าน รู้จักรูปทรงต่าง ๆ และรู้จักสีต่าง ๆ มากขึ้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเข้าเรียนร่วม พบว่า เด็กที่มีความต้องการ พิเศษ เขียนเลข 51-100 ได้ บวกและลบเลขสามหลักได้ ทำเลขโจทย์ปัญหาได้ นับจำนวนเพิ่ม ลดได้ ความบกพร่อง ด้านพฤติกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเข้าเรียนร่วม พบว่า เด็กทำงานเร็วขึ้น ไม่ซนมาก ไม่เล่นรุนแรง ปฏิบัติตามคำสั่งครูมากขึ้น เล่นกับเพื่อน ไม่นั่งเหม่อลอย นั่งทำงานในที่นั่งที่จัดให้ ไม่พูดโกหก ไม่รังแกเพื่อน ยอมเข้าแถว อารมณ์หงุดหงิดน้อยลง ส่งเสียงแปลก ๆ ในห้องเรียนน้อยลง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเข้าเรียนร่วม พบว่า เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ สามารถทำงานที่ครูมอบหมายได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด สนใจเรียนมากขึ้น ควบคุมอารมณ์ดีขึ้น มีระเบียบมากขึ้น รู้จักการเก็บของใช้ รู้จักมารยาท การเดิน การพูด และการกล่าวคำขอโทษ

4. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน มากขึ้น ให้ความร่วมมือการคัดกรอง เข้าร่วมประชุมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (IEP) พยายามสอนการบ้านเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีความเข้าใจวิธีการเลี้ยงเด็กที่ถูกต้อง ตามลักษณะ อาการโรคต่าง ๆ เลี้ยงบุตรเหมือนเด็กปกติทั่วไป มีการนำบุตรไปในสถานที่ต่าง ๆ เพราะต้องการให้บุตรได้เรียนรู้สังคม และสอนให้บุตรให้เรียนรู้การช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน แต่มีปัญหาเรื่องการขึ้นทะเบียนคนพิการ ผู้ปกครองไม่เข้าใจและไม่เห็นประโยชน์การนำบุตร ไปขึ้นทะเบียนคนพิการ

ชัชวาลย์ ใจอินทร์ (2558) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ เรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมมีการดำเนินงาน/เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุด ไปหาต่ำที่สุด พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) มีการ ดำเนินงาน/เป็นจริงอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 คือ ด้านเครื่องมือ (T: Tools) มีการดำเนินงาน/ เป็นจริงอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 คือ ด้านนักเรียน (S: Students) และด้านสภาพแวดล้อม

(E: Environment) มีการดำเนินงาน/เป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ปัญหาของการบริหารจัดการเรียนร่วม คือเด็กที่มีความต้องการพิเศษขาดความสนใจ ในกิจกรรมการเรียนการสอน เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนร่วมโรงเรียนขาดงบประมาณในการปรับสภาพแวดล้อมห้องเรียน และสื่อ ครูขาดความรู้ในการจัดทำหลักสูตร แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ขาดเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็นพิเศษ ที่ทันสมัย อีกทั้งยังขาดเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ละคน

พัชริดา นิลสุข (2558) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่าการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเครื่องมือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ส่วนในด้านของปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่า ปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ด้านนักเรียน โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษค่อนข้างน้อย ด้านสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมของครูพ่อแม่ ผู้ปกครองค่อนข้างน้อยและการจัดสภาพแวดล้อม ยังไม่เหมาะสมกับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป การจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ค่อนข้างน้อยและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตาม IEP และด้านเครื่องมือ โรงเรียนนำเทคโนโลยีสำหรับคนพิการมาใช้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย และมีครูการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ และแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ด้านนักเรียน โรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีความคุ้นเคยกับครูเพื่อน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เหมาะกับนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีการปรับหลักสูตร จัดทำหลักสูตรเฉพาะปรับ IEP จัดการเรียนการสอนและประเมินความก้าวหน้าให้เหมาะกับนักเรียน และด้านเครื่องมือ โรงเรียนควรมีการนำเทคโนโลยีสำหรับคนพิการมาใช้ให้มากขึ้น ควรมีครูการศึกษาพิเศษอย่างน้อย โรงเรียนละ 1 คน ควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สื่อทางการศึกษาดำรง บริการอย่างเหมาะสมและทั่วถึง

จาตุรงค์ เจริญนำ (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท มีลักษณะของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม การอบรมสัมมนา และขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนประสพการณ์ในการสอนเด็กพิการเรียนร่วม พบว่า ไม่แตกต่างกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมนั้น มีทั้งหมด 5 แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานประกอบไปด้วย ด้านนักเรียน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ และด้านอื่น ๆ

ธีระพงษ์ พรหมกุล (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสพการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาวิณี สุสมบัติ (2558) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์การตัดสินมีความเหมาะสมทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมซึ่งดำเนินงานตามโครงสร้างซีท (SEAT framework) ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการประเมินตามเกณฑ์การตัดสินปรากฏว่าไม่เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของผลผลิตของโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินตามเกณฑ์มีความเหมาะสมทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้สอนนักเรียนเรียนร่วม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรียนร่วม

อรทัย แสนชัย (2559) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม จังหวัดนนทบุรี โดยรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานครบถ้วน ซึ่งในการดำเนินงานนั้น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานมาก 3 ด้าน คือ การบริหารจัดการ งบประมาณ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการเรียนรวม และมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ การจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการเรียนรวม มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินงานของศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (Student Support Services: SSS) ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการจัดการเรียนรวมแต่ยังไม่สมบูรณ์ ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดการประสานงานกับเครือข่ายหรือหน่วยงานอื่น ๆ นอกกระทรวงศึกษาธิการ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำประกันคุณภาพภายในให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และขาดการจัดตั้งศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ

สุทธิรักษ์ คำพานนท์ (2560) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนจัดการเรียนร่วม กลุ่มคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนการจัดการเรียนร่วม กลุ่มคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มีความแตกต่าง 2 คู่ ด้านการจัดหาผลิตและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มีความแตกต่าง 2 คู่ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่าง 2 คู่ ด้านการวัดและประเมินผล มีความแตกต่าง 1 คู่ และด้านการใช้ กระบวนการวิจัย มีความแตกต่าง 2 คู่ พบว่า ยกเว้นด้านเจตคติในการจัดการศึกษา และ ด้านการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อนูวรรณ ช่างหล่อ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปราจีนบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนเด็กพิการเรียนร่วมไม่แตกต่าง จำแนกตามขนาด โรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการพัฒนา การดำเนินงานของผู้บริหารในการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 นั้น มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านนักเรียน จัดให้เด็กพิการเรียนร่วมได้ มีโอกาสได้เรียนในชั้นเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ เพื่อให้เด็กเข้าใจและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาตนเองควบคู่กับเด็กปกติได้ ด้านสภาพแวดล้อม ควรปรับและจัดสภาพห้องเรียน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน มีการปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไปให้เป็นหลักสูตรเฉพาะของ เด็กพิการเรียนร่วม มีการปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไปให้มีความสอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียน ด้านเครื่องมือ ควรมีสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็กพิการเรียนร่วม และควรมีการส่งเสริม สนับสนุนอย่างจริงจัง จัดสรรงบประมาณ บุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการ เรียนร่วม

นิลลักษณ์ การสอน (2561) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการจัดการ เรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า สภาพการ

ส่งเสริมการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และตามลักษณะของการเปิดสอนในโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นในสภาพและปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรวม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรวมโดยรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม จำแนกตามลักษณะวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการส่งเสริมการจัดการเรียนรวมแตกต่างกัน และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องนำมาส่งเสริมพัฒนา

ศิริรักษา หมั่นเขตรัตน์ (2563) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีทในกลุ่มสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามมาตรฐาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกมาตรฐาน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านนักเรียน ตามลำดับ

เดือนจิต มูลอินทร์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 20 ตัวชี้วัด ดังนี้องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการ มี 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 การสำรวจและการคัดแยกเด็ก มี 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การจัดทำแผนการจัดการศึกษารายบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มี 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน มี 2 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลการดำเนินการ มี 4 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

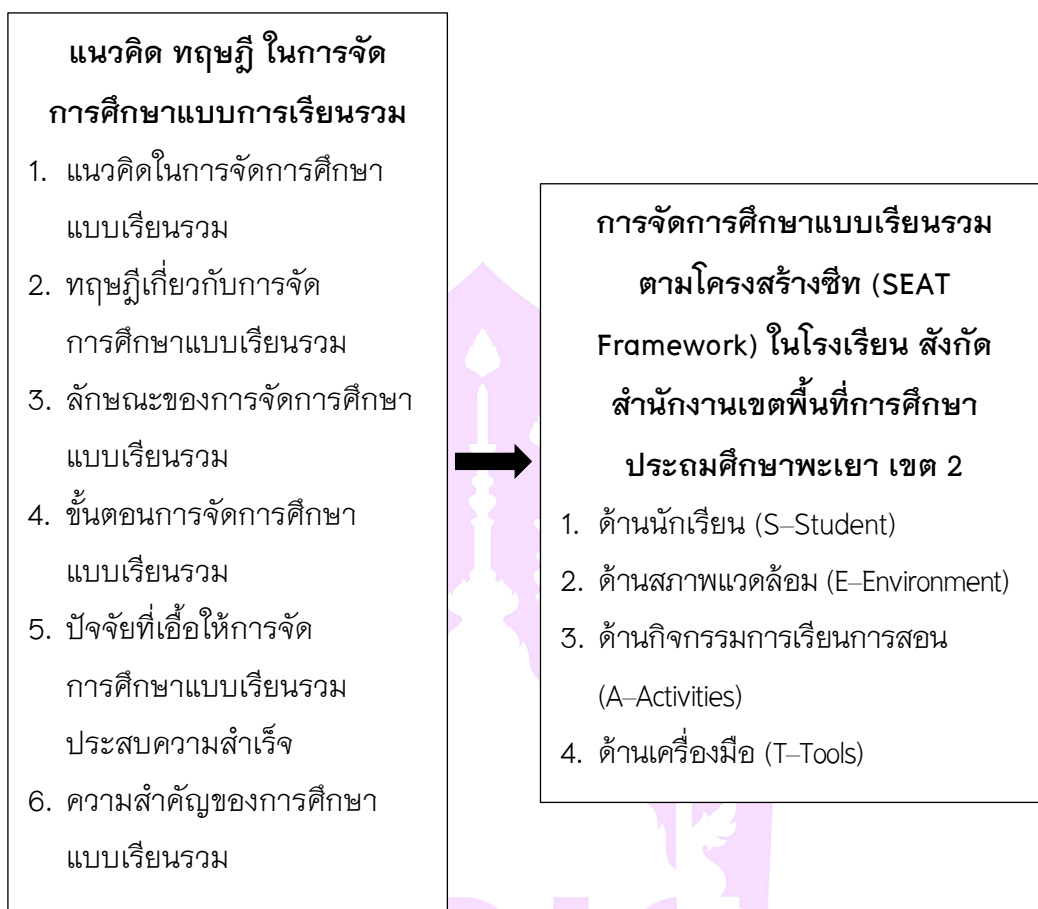
3. แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 49 แนวทาง 51 กิจกรรม ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการ มี 17 แนวทาง 17 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 2 การสำรวจและการคัดแยกเด็ก มี 16 แนวทาง 16 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 3

การจัดทำแผนการจัดการศึกษารายบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มี 4 แนวทาง 6 กิจกรรม องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง 5 กิจกรรม และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลการดำเนินการ มี 7 แนวทาง 7 กิจกรรม ผลการประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นจะต้องมีการดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมในแต่ละด้าน รวมถึงขั้นตอนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้การเรียนรวมประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ จะต้องมีการร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีความตั้งใจและเต็มใจเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตลอดจนปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม ซึ่งข้อมูลที่ได้มานี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในโอกาสต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 96 โรงเรียน โดยใช้ข้อมูลจากที่โรงเรียนส่งข้อมูลเด็กพิเศษเรียนรวม มายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 96 คน ครูผู้สอน จำนวน 818 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 36 คน รวมทั้งหมด 950 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 49) เทียบขนาดของประชากรที่ 950 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 274 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 236 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 10 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผู้บริหารสถานศึกษา	96	28
ครูผู้สอน	818	236
ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ	36	10
รวมทั้งสิ้น	950	274

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิควิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านร่องแมต
2. โรงเรียนบ้านสถาน
3. โรงเรียนชุมชนบ้านหลวง
4. โรงเรียนชุมชนบ้านบอน
5. โรงเรียนบ้านสบสา (สายใจ ดาลาส์ อนุสรณ์)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ท (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม และการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม มาก
- 3 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม น้อย
- 1 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นลักษณะปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน (S-Student) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ (T-Tools)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่าง ๆ จากตำรา เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม และกำหนดนิยามศัพท์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดให้ตรงกับเนื้อหา และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหา ด้านความเข้าใจ และการใช้ภาษา ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้
 - 4.1 นายสุวิทย์ สุทาลา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพะเยา

4.2 นายเอกรัตน์ กันทะเนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสถาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

4.3 นางสุทธิรดา เจริญพิทยา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหา

6. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.963

7. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 จัดส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปยังสถานศึกษา ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 ฉบับ โดยดำเนินการภายใน 30 วัน

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 274 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

2.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 นัดหมายการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ในวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2564 โดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการบันทึกเสียงการสนทนา

2.3 ผู้วิจัยสรุปรวบรวมความคิดเห็นและนำผลการสัมภาษณ์ในแต่ละด้านไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 77)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50–5.00 หมายถึง สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50–4.49 หมายถึง สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50–3.49 หมายถึง สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50–2.49 หมายถึง สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อยู่ในระดับระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00–1.49 หมายถึง สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นโดยวิเคราะห์สาระเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์การให้คะแนน

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
- 3. สถิติพื้นฐานและทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 ค่าความถี่ (Frequency)
 - 3.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 3.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 3.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 96 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 236 คน และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 274 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตาราง 3 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน) (N = 274)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	82	29.93
หญิง	192	70.07
รวม	274	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรี	190	69.34
ปริญญาโท	81	29.56
ปริญญาเอก	3	1.10
รวม	274	100
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	28	10.22
ครูผู้สอน	236	86.13
ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ	10	3.65
รวม	274	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1-5 ปี	20	7.30
6-10 ปี	32	11.68
11-15 ปี	166	60.59
15 ปีขึ้นไป	56	20.43
รวม	274	100

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 70.07 เพศชาย จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 29.93 จำแนกวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 69.34 รองลงมา คือ ปริญญาโท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 29.56 ปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 จำแนกตามตำแหน่งเป็นครูผู้สอน มากที่สุด จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 86.13 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.22 และน้อยที่สุด คือ ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.65 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดคือ ประสบการณ์ 11-15 ปี จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 60.59 รองลงมา คือ ประสบการณ์ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 20.43 ประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 11.68 และประสบการณ์ 1-5 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวม 4 ด้าน

สภาพการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมภายใต้โครงสร้างซีท	(N = 274)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านนักเรียน (S-Student)	3.52	0.48	มาก	4
2. ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)	3.73	0.54	มาก	2
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)	3.60	0.52	มาก	3
4. ด้านเครื่องมือ (T-Tools)	3.74	0.58	มาก	1
รวม	3.65	0.45	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเครื่องมือ (T-Tools) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และด้านนักเรียน (S-Student) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านนักเรียน (S-Student)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ภายใต้โครงสร้างซีท ด้านนักเรียน	(N = 274)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. มีการฝึกทักษะทางด้านร่างกาย เพื่อให้ นักเรียนพิการเรียนรวมรู้จักการช่วยเหลือ ตนเอง	3.96	0.65	มาก	1
2. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางวิชาการ ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม	3.80	0.78	มาก	4
3. มีการจัดกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะทางอารมณ์ ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม	3.84	0.75	มาก	3
4. มีการฝึกทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน พิการเรียนรวม	3.73	0.86	มาก	6
5. มีการจัดสถานการณ์จำลองให้กับนักเรียน ทั่วไป เพื่อให้มีความเข้าใจสภาพของ นักเรียนพิการเรียนรวม	3.74	0.75	มาก	5
6. มีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชม สถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มี ความบกพร่อง	2.56	0.90	ปานกลาง	8

ตาราง 5 (ต่อ)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ภายใต้โครงสร้างซีท ด้านนักเรียน	(N = 274)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
7. มีการจัดนิทรรศการหนังสือหรือเรื่องราว ความรู้เกี่ยวกับคนพิการหรือที่มี ความบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและ ยอมรับนักเรียนพิการเรียนรวม	2.69	0.87	ปานกลาง	7
8. มีการสอนทักษะในการช่วยเหลือนักเรียน พิการเรียนรวมให้กับนักเรียนทั่วไป	3.86	0.77	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.52	0.48	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านนักเรียน (S-Student) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการฝึกทักษะทางด้านร่างกาย เพื่อให้นักเรียนพิการเรียนรวมรู้จักการช่วยเหลือตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ มีการสอนทักษะในการช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวมให้กับนักเรียนทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และมีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางอารมณ์ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ภายใต้โครงสร้างซีท ด้านสภาพแวดล้อม	(N = 274)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพิการ เรียนรวมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและ การเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เช่น การจัดทำทางลาดในบริเวณต่าง ๆ ของ โรงเรียนและอาคารเรียน	3.37	0.88	ปานกลาง	7
2. มีการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตาม ความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่มีระดับเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ	3.92	0.69	มาก	1
3. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ประจำโรงเรียน	3.42	0.92	ปานกลาง	6
4. ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายแนวทางดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรในโรงเรียน	3.73	0.88	มาก	5
5. มีการจัดประชุมชี้แจง บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อ การเรียนรวม	3.87	0.82	มาก	2
6. มีการสร้างบรรยากาศของการยอมรับ นักเรียนที่มีความบกพร่อง เพื่อให้บุคลากร ในโรงเรียนรับรู้และร่วมมือกันดูแล ช่วยเหลืออย่างถูกวิธี	3.82	0.84	มาก	3

ตาราง 6 (ต่อ)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ภายใต้โครงสร้างซีท ด้านสภาพแวดล้อม	(N = 274)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
7. มีการประชาสัมพันธ์การเรียนรวม ให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ	3.76	0.80	มาก	4
8. มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน พิการเรียนรวม	3.92	0.79	มาก	1
เฉลี่ยรวม	3.73	0.54	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น โต๊ะ เก้าอี้ที่มีระดับเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา คือ มีการจัดประชุมชี้แจง บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อการเรียนรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และมีการสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพิการเรียนรวมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เช่น การจัดทำทางลาดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนและอาคารเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมภายใต้โครงสร้างซีท ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	(N = 274)		ระดับสภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	3.36	1.02	ปานกลาง	7
2. มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	3.01	1.04	ปานกลาง	9
3. มีกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา	3.85	0.62	มาก	1
4. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม	3.80	0.78	มาก	3
5. มีการตรวจสอบทางการศึกษาในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียนในด้านวิชาการ พฤติกรรม และร่างกาย	3.73	0.77	มาก	4
6. มีการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.81	0.79	มาก	2
7. มีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน โดยทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	3.34	0.85	ปานกลาง	8
8. มีการจัดตารางเวลาเพื่อให้บริการสอนเสริมกับนักเรียนพิการเรียนรวม	3.72	0.75	มาก	5
9. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อการเรียนการสอนนักเรียนเรียนรวมไว้ในระบบประกันคุณภาพอย่างชัดเจน	3.68	0.78	มาก	6
10. มีการกำหนดปฏิทินการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียนอย่างชัดเจน	3.72	0.92	มาก	5
เฉลี่ยรวม	3.60	0.52	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา คือ มีการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านเครื่องมือ (T-Tools)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ภายใต้โครงสร้างซีท ด้านเครื่องมือ	(N = 274)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. มีการกำหนดวิธีสัณฑ์ พันธกิจ เพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวม	3.58	0.95	มาก	7
2. มีการจัดหาสื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา	3.89	0.78	มาก	2
3. มีการนำเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิต	3.70	0.80	มาก	6
4. มีการจัดทำสื่อทางการศึกษา หรือเครื่องมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนรวมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	3.80	0.72	มาก	5

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมภายใต้ โครงสร้างซีท ด้านเครื่องมือ	(N = 274)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
5. มีการประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียนพิการ เรียนรวมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอนและฝึก นักเรียนพิการเรียนรวม	3.95	0.81	มาก	1
6. มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ สำหรับการดำเนินการจัดการเรียนรวม	3.35	0.88	ปานกลาง	8
7. มีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาวางแผนในการจัด การศึกษา	3.86	0.70	มาก	3
8. มีการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ใช้สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีความเหมาะสม กับนักเรียนแต่ละประเภท	3.81	0.74	มาก	4
เฉลี่ยรวม	3.74	0.58	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านเครื่องมือ (T-Tools) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนรวมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอนและฝึกนักเรียนพิการเรียนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ มีการจัดหาสื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และมีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะสำหรับการดำเนินการจัดการเรียนรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม จำนวน 5 ท่าน พบว่ามีองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนักเรียน (S-Student)

1.1 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพ พร้อมทั้งต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินการในรูปแบบของกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ไปเรียนรู้นอกสถานที่ทั้งในชุมชน และสถานที่อื่น ๆ

1.3 การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิการเรียนรวมในการช่วยเหลือตนเอง เบื้องต้นก่อนที่จะรับเข้าเรียน มีการคัดกรองประเภทความบกพร่องของนักเรียนและการประเมินความสามารถ เพื่อตรวจสอบความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ

1.4 การจัดนิทรรศการ หนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ได้รับโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน

2. ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

2.1 สนับสนุนอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละบุคคล

2.2 ให้มีการปรับสภาพอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในอาคารเรียน เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการ และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ให้มีการจัดให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนพิการ

2.3 สร้างเจตคติที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกที่มีต่อเด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ และสร้างบรรยากาศที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ สะดวก สะอาด และปลอดภัย

2.4 การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวม แนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนรวม

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A- Activities)

3.1 ส่งเสริมการพัฒนาและบริหารหลักสูตรนักเรียนพิการเรียนรวมโดยเฉพาะ และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและพัฒนากลุ่มเรียนอ่อนเป็นพิเศษ

3.2 หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้หรืออบรมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการนิเทศ กำกับและติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.3 กำหนดให้มีการทบทวนปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละบุคคล

3.4 สถานศึกษามีการจัดทำรายการประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนและทำหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อสอนทักษะที่จำเป็นให้แก่นักเรียนพิการ

4. ด้านเครื่องมือ (T-Tools)

4.1 สถานศึกษากำหนดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้อยู่ในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน มีแผนงานโครงการที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานในด้านการจัดการเรียนรวม

4.2 การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอและให้มีคุณภาพ

4.3 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับจำนวนเด็กพิการเรียนรวม และจัดหาสื่อ เครื่องมือด้านเทคโนโลยี ในการอำนวยความสะดวกตามความพิการของเด็กแต่ละประเภทอย่างทั่วถึงและเพียงพอ เพื่อการพัฒนานักเรียนตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.4 หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรครูการศึกษาพิเศษอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและให้ความรู้แก่ครู บุคลากรในโรงเรียนด้วยกัน

บทที่ 5

บทสรุป

จากการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านนักเรียน (S-Student) สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการฝึกทักษะทางด้านร่างกาย เพื่อให้ให้นักเรียนพิการเรียนรวมรู้จักการช่วยเหลือตนเอง รองลงมา คือ มีการสอนทักษะในการช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวมให้กับนักเรียนทั่วไป และมีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางอารมณ์ ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ คือ มีการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น โต๊ะ เก้าอี้ที่มีระดับเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา คือ มีการจัดประชุมชี้แจง บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อการเรียนรวม และมีการสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้องวิธี ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพิการเรียนรวมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เช่น การจัดทำทางลาดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนและอาคารเรียน

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา รองลงมา คือ มีการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบเพื่อนช่วยเพื่อน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

1.4 ด้านเครื่องมือ (T-Tools) สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนรวมมีส่วนรับผิดชอบในการสอนและฝึกนักเรียนพิการเรียนรวม รองลงมา คือ มีการจัดหาสื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา และมีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศึกษา ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะสำหรับการดำเนินการจัดการเรียนรวม

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีที (SEAT Framework) พบว่า มีองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านนักเรียน (S-Student)

2.1.1 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพ พร้อมทั้งต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินการในรูปแบบของกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

2.1.2 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ไปเรียนรู้นอกสถานที่ ทั้งในชุมชนและสถานที่อื่น ๆ

2.1.3 การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิการเรียนรวมในการช่วยเหลือตนเอง เบื้องต้นก่อนที่จะรับเข้าเรียน มีการคัดกรองประเภทความบกพร่องของนักเรียนและการประเมินความสามารถ เพื่อตรวจสอบความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ก่อนเข้าเรียน ในชั้นเรียนปกติ

2.1.4 การจัดนิทรรศการ หนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ได้รับโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

2.2.1 สนับสนุนอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละบุคคล

2.2.2 ภายในอาคารเรียน ให้มีการปรับสภาพอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการ และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ให้มีการจัดให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนพิการ

2.2.3 สร้างเจตคติที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ และสร้างบรรยากาศที่เป็น การส่งเสริมการเรียนรู้ สะดวก สะอาด และปลอดภัย

2.2.4 บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และพร้อมที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริมนักเรียนเรียนรวมอย่างเต็มที่

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A- Activities)

2.3.1 ส่งเสริมการพัฒนาและบริหารหลักสูตรนักเรียนพิการเรียนรวม โดยเฉพาะและเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและพัฒนากลุ่มเรียนอ่อนเป็นพิเศษ

2.3.2 หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้หรืออบรมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการนิเทศ กำกับและติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.3.3 กำหนดให้มีการทบทวนปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละบุคคล

2.3.4 สถานศึกษามีการจัดทำรายการประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนและทำหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อสอนทักษะที่จำเป็นให้แก่นักเรียนพิการ

2.4 ด้านเครื่องมือ (T-Tools)

2.4.1 สถานศึกษากำหนดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้อยู่ในนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน มีแผนงานโครงการที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานในด้านการจัดการเรียนรวม

2.4.2 การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอและให้มีคุณภาพ

2.4.3 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับจำนวนเด็กพิการเรียนรวม และจัดหาสื่อ เครื่องมือด้านเทคโนโลยี ในการอำนวยความสะดวกตามความพิการของเด็กแต่ละประเภทอย่างทั่วถึงและเพียงพอ เพื่อการพัฒนานักเรียนตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.4.4 หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรครูการศึกษาพิเศษอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและให้ความรู้แก่ครูบุคลากรในโรงเรียนด้วยกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีความสอดคล้องกันมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการจัดการเรียนรวม มีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรวมอย่างเหมาะสม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความเข้าใจและให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องได้รับการศึกษาเสมอภาคกับนักเรียนปกติทั่วไป โดยเชื่อว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระพงษ์ พรหมกุล (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นและพร้อมรับนโยบายที่จะดำเนินงานโดยใช้โครงสร้างซีท และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียน จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องดำเนินงานไปด้วยกัน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านนักเรียน (S-Student) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย ด้านวิชาการ ด้านอารมณ์และสังคม ด้านการช่วยเหลือตนเอง ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้กับเด็กพิการเรียนรวม สามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข ทำให้มีไม่อุปสรรคหรือปัญหาต่อการพัฒนา โดยทั้งนี้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปกติให้เกิดการยอมรับในเพื่อนที่เป็นเด็กพิเศษ ซึ่งทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เบญญา ชลธารินทร์ (2546) ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนทั่วไป การให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กล่าวว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ผูกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงคณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาหรือฝ่ายผู้ปกครอง หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามแผนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และโรงเรียนมีการดำเนินการเสนอเรื่องของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจงให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ เข้าใจและยอมรับในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างชัดเจน โดยให้เด็กพิการเรียนรวมได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไปมากที่สุด ที่สำคัญคือสภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เด็กพิการเรียนรวมสามารถเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เบญจมา ชลธารินทร์ (2546) ที่กล่าวว่า บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวม แนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนรวม เมื่อคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนรวมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียนและมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่วนในด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนพิการเรียนรวม แสดงว่าปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารไม่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนพิการเรียนรวมสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร สถานที่ตั้ง ชนิดของอาคาร ทางเดิน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก อาจเป็นปัญหามาจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอ มีจำกัด การปรับเปลี่ยนอาจต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ดังนั้นผู้บริหารควรที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับวิจัยของ ชีระพงษ์ พรหมกุล (2558) ที่พบว่าผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาพิเศษควรร่วมกันสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมให้แก่คณะครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียนอย่างชัดเจน ควรมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจ

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคิดว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิการเรียนรวม พบว่าโรงเรียนมีกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน มีวัตถุประสงค์ในการที่จะกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ พฤติกรรม และร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผน

การสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งาน ระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน มาใช้กับนักเรียนพิการเรียนรวม โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและในชุมชน แต่ยังคงพบปัญหาเรื่องของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยเฉพาะการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องไม่ครบทุกคน อาจเป็นเพราะครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทั่วไป และมีภาระงานอื่น ๆ ครูจึงไม่มีเวลาปรับปรุง พัฒนา ได้อย่างเต็มที่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ จาตุรงค์ เจริญนำ (2558) ที่พบว่า ครูได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจ แต่ก็ยังขาดทักษะ ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และฝ่ายบริหารควรประสานกับผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับเด็กพิการเรียนร่วมในความปกครองเป็นระยะและยังสอดคล้องกับวิจัยของ อนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านเครื่องมือ (T-Tools) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานและระบบบริการที่ชัดเจน รวมไปถึงโรงเรียนมีการประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนรวมมีส่วนรับผิดชอบในการสอนและฝึกนักเรียนพิการเรียนรวม โรงเรียนมีการจัดหาสื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา มีการจัดระบบ ข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศึกษาเพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนรวมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม แต่ยังคงพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการเฉพาะ หรืออาจมีการจัดสรรเฉพาะโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบเรียนรวมหรือโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรिता นิลสุข (2558) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยด้านเครื่องมือ อยู่ในระดับมาก เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการองค์กร ตามกฎกระทรวง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานและ

การให้บริการที่ชัดเจน และยังสอดคล้องกับผลวิจัยของอนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) ได้ศึกษา การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พบว่าด้านเครื่องมือ ควรมี สื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็กพิการเรียนร่วม และ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง จัดสรรงบประมาณ บุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสม ต่อการจัดการเรียนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า ด้านนักเรียน (S-Student) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมการดูงานนอกสถานศึกษาให้มากขึ้น

2. จากการศึกษา พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพิการเรียนรวมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและ การเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เช่น การจัดทำทางลาดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนและ อาคารเรียน ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียน

3. จากการศึกษา พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ดังนั้น สถานศึกษาควรมี การส่งเสริมและพัฒนาให้ความรู้ในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้กับครู ที่รับผิดชอบและครูพี่เลี้ยงเด็กพิการอย่างสม่ำเสมอ

4. จากการศึกษา พบว่า ด้านเครื่องมือ (T-Tools) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะสำหรับการดำเนินการจัดการเรียนรวม ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะ เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมกับความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยใช้ กรณศึกษาของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครุสภา.
- กิ่งเพชร ส่งเสริม. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการจัดการศึกษาพิเศษโดยครอบครัว และชุมชน. (2545). ถาม-ตอบปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จาดุรงค์ เจริญนำ. (2558). การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ชัชวาลย์ ใจอินทร์. (2558). การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ณัชพร ศุภสมุทร์, สุจิตรา สุขเกษม, ปัทมา พนมวัน ณ อยุธยา, พรรณทิพา สุขใส และพัชรา วงศ์พรชัย. (2557). การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างซีทสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานวิจัย, สถาบันราชานุกุลกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, กรุงเทพฯ.
- เดือนจิต มูลอินทร์. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนทร์.

- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ธีระพงษ์ พรหมกุล. (2558). สภาพการบริหารการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นิลลักษณ์ การสอน. (2561). สภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- เบญจา ชลธารนนท์. (2543). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วม. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- เบญจา ชลธารนนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT). กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์.
- เบญจา ชลธารนนท์. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2551). การวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบในการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2550). การเรียนรวม Inclusion. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที.
- ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรวม. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- พัชรีดา นิลสุข. (2558). การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ภูฟ้า เสวกพันธ์. (2552). การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วี พรีน (1991).
- ศิริณา หมั่นเขตร์กรณ์. (2563). การศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีทในกลุ่มสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. (2563). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม ปีงบประมาณ 2563.** กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive School).** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). **ระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology: SET).** สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564, จาก http://specialbasic.specialset.bopp.go.th/specialbasic/index_home.php.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล.** กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.** กรุงเทพฯ: พี. เพรส.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2550). **คู่มือสิทธิคนพิการ.** กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ. (2546). **การศึกษาแบบเรียนรวม.** กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2557). **คู่มือการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล.** กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. .
- สุทธิรักษ์ คำพานนท์. (2560). **การจัดการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนการจัดการเรียนรวม กลุ่มคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุภาพร ชินชัย. (2551). **การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- สุภาวิณี ลุสมบัติ. (2558). **การประเมินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.** สารนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- องค์การอนามัยโลก. (2556). **CBR Guidelines ขององค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย (Community Based Rehabilitation).** กรุงเทพฯ: ตรีเมียม เอ็กซ์เพรส.
- อนูวรรตน์ ช่างหล่อ. (2561). **การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- อรทัย แสนชัย. (2559). **การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม จังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.
- Alper, S. and Ryndak, D. L. (1992). Educating Students with Severe Handicaps in Regular Classes. **The Elementary School Journal**, 92(3), 373–387.
- Desai, I. (2007). **Inclusive Education: Moving from Theory to Practice.** Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Foreman, P. (1996). **Integration and Inclusion in Action.** NSW, Australia: Harcourt Brace and Company.
- McGregor, G. and Vogelsberg, R. T. (1998). **Inclusive Schooling Practices: Pedagogical and Research Foundations: A Synthesis of the Literature that Informs Best Practices about Inclusive Schooling.** Baltimore: Paul H. Brookes.
- Moore, E. (2005). **Perspectives on Educational Provision Amongst Students with a Special Educational Need, Their Parents and Their Teacher.** Thesis, M.Ed., University College Dublin, Dublin.
- Sandkull, O. (2005). **Strengthening Inclusive by Applying a Right-based Approach to Education programming.** Retrieved July 20, 2021, form www.unescobkk.org/fileadmin/.
- Thomas, G. (1997). **Inclusive Education: Readings and Reflections.** N.P.: Open University Press.
- UNESCO. (2005). **Overcoming Exclusion through Inclusive Approaches in Education: A Challenge and a Vision.** UNESCO, Paris, France.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา
ครูผู้สอน
ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน
ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่าน ที่เมตตาอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวพนิดา บุญยศยิ่ง

นิสิตมหาบัณฑิตหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าชื่อตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

3. ตำแหน่ง

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน

ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

1-5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน (S-Students) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ (T-Tool) จำนวน 34 ข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องน้ำหนัที่ตรงกับระดับการปฏิบัติงานในโรงเรียนของท่านมากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม มาก
- 3 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม น้อย
- 1 หมายถึง ระดับสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม น้อยที่สุด

ข้อ	สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านนักเรียน (S-Students)						
การเตรียมความพร้อมนักเรียนเพื่อการเรียนรวม						
1	มีการฝึกทักษะทางด้านร่างกาย เพื่อให้ นักเรียนพิการเรียนรวมรู้จักการช่วยเหลือตนเอง					
2	มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางวิชาการ ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม					
3	มีการจัดกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะทางอารมณ์ ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม					
4	มีการฝึกทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม					

ข้อ	สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป						
5	มีการจัดสถานการณ์จำลองให้กับนักเรียนทั่วไป เพื่อให้มีความเข้าใจสภาพของนักเรียนพิการเรียนรวม					
6	มีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง					
7	มีการจัดนิทรรศการหนังสือหรือเรื่องราวความรู้เกี่ยวกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับนักเรียนพิการเรียนรวม					
8	มีการสอนทักษะในการช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวมให้กับนักเรียนทั่วไป					
ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)						
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
9	มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพิการเรียนรวมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เช่น การจัดทำทางลาดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนและอาคารเรียน					
10	มีการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น โต๊ะ เก้าอี้ที่มีระดับเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ					

ข้อ	สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สภาพแวดล้อมด้านบุคคล						
11	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน					
12	ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแนวทางดำเนินงานการจัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน					
13	มีการจัดประชุมชี้แจง บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อการเรียนรวม					
14	มีการสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี					
15	มีการประชาสัมพันธ์การเรียนรวมให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ					
16	มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวม					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)						
17	มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)					
18	มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)					

ข้อ	สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19	มีกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา					
20	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม					
21	มีการตรวจสอบทางการศึกษาในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียนในด้านวิชาการ พฤติกรรม และร่างกาย					
22	มีการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบเพื่อนช่วยเพื่อน					
23	มีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง					
24	มีการจัดตารางเวลาเพื่อให้บริการสอนเสริมกับนักเรียนพิการเรียนรวม					
25	มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อการเรียนการสอนนักเรียนเรียนรวมไว้ในระบบประกันคุณภาพอย่างชัดเจน					
26	มีการกำหนดปฏิทินการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียนอย่างชัดเจน					

ข้อ	สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านเครื่องมือ (T-Tools)						
27	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวม					
28	มีการจัดหาสื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา					
29	มีการนำเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิต					
30	มีการจัดทำสื่อทางการศึกษา หรือเครื่องมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนรวมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม					
31	มีการประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนรวมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอน และฝึกนักเรียนพิการเรียนรวม					
32	มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ สำหรับการดำเนินการจัดการเรียนรวม					
33	มีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศึกษา					
34	มีการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ใช้สื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละประเภท					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

3.1 ด้านนักเรียน

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

3.4 ด้านเครื่องมือ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework)

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

ปฏิบัติหน้าที่.....

เพศ ชาย หญิง

วุฒิการศึกษา.....ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี อายุ.....ปี

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์ นางสาวพินดา บุญยศยิ่ง

คำชี้แจง ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ต่อไปนี้
อย่างไร

1. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านนักเรียนเป็นอย่างไร

.....
.....

2. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านสภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร

.....
.....

3. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

.....
.....

4. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านเครื่องมือเป็นอย่างไร

.....
.....

ภาคผนวก ค คะแนนแบบวัดดัชนีความสอดคล้อง

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
ด้านนักเรียน (S-Students)						
การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการเรียนรวม						
1	มีการฝึกทักษะทางด้านร่างกาย เพื่อให้ นักเรียนพิการเรียนรวมรู้จักการ ช่วยเหลือตนเอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทาง วิชาการให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
3	มีการจัดกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะทาง อารมณ์ ให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	มีการฝึกทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน พิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป						
5	มีการจัดสถานการณ์จำลองให้กับ นักเรียนทั่วไป เพื่อให้มีความเข้าใจ สภาพของนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
6	มีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชม สถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มี ความบกพร่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
7	มีการจัดนิทรรศการหนังสือหรือ เรื่องราวความรู้เกี่ยวกับคนพิการหรือที่ มีความบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และยอมรับนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	มีการสอนทักษะในการช่วยเหลือนักเรียน พิการเรียนรวมให้กับนักเรียนทั่วไป	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)						
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
9	มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียน พิการเรียนรวมสามารถเข้าร่วมกิจกรรม และการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เช่น การจัดทำทางลาดในบริเวณต่าง ๆ ของ โรงเรียนและอาคารเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	มีการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตาม ความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่มีระดับเหมาะสม แสงสว่าง เพียงพอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
สภาพแวดล้อมด้านบุคคล						
11	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียน รวมประจำโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายแนวทางดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ และกำหนด บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
13	มีการจัดประชุมชี้แจง บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเด็กบกพร่องแต่ละประเภท เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนยอมรับและเข้าใจนักเรียน เพื่อจะได้ร่วมกันดูแลและช่วยเหลืออย่างถูกวิธี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	มีการประชาสัมพันธ์การเรียนรวมให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)						
17	มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	มีกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	มีการตรวจสอบทางการศึกษาในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียนในด้านวิชาการ พฤติกรรม และร่างกาย	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
22.	มีการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน และระบบเพื่อนช่วยเพื่อน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	มีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	มีการจัดตารางเวลาเพื่อให้บริการสอนเสริมกับนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25	มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อการเรียนการสอนนักเรียนเรียนรวมไว้ในระบบประกันคุณภาพอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	มีการกำหนดปฏิทินการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียนอย่างชัดเจน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
ด้านเครื่องมือ (T-Tools)						
27	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28	มีการจัดหาสื่อการสอนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29	มีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิการเรียนรวมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิต	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ความ หมาย
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
30	มีการจัดทำสื่อทางการศึกษา หรือ เครื่องมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนรวมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
31	มีการประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียน พิการเรียนรวมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการ สอนและฝึกนักเรียนพิการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32	มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ สำหรับการดำเนินการจัดการเรียนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33	มีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เพื่อ นำมาวางแผนในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34	มีการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ใช้สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละ ประเภท	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เรื่อง การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.963	34

ภาคผนวก จ บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการสัมภาษณ์ปรากฏดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านนักเรียน

“...มุ่งพัฒนาผู้เรียนรวม ทั้งผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นเด็กที่มีความสมดุล ทั้งร่างกาย ความรู้ คุณุณธรรม โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และการทำให้นักเรียนทั่วไปยอมรับและให้ความช่วยเหลือนักเรียนเรียนรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ควรมีความเข้าใจและให้โอกาสนักเรียนที่มีความบกพร่องได้รับการศึกษาเสมอภาคกับนักเรียนปกติทั่วไป และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน...” (นาย ก, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้น นักเรียนที่จะเข้ามาเรียนรวมกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติได้นั้น จะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ นักเรียนจะต้องผ่านการคัดกรองและประเมินความสามารถ...” (นาย ข, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...จะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิการเรียนรวมในเรื่องของการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นก่อนที่จะรับเข้าเรียน ต้องมีการคัดกรองประเภทความบกพร่องของนักเรียนและการประเมินความสามารถ เพื่อตรวจสอบความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ มีการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และโรงเรียนควรจะมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ไปเรียนรู้นอกสถานที่ ทั้งในชุมชนและสถานที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการเรียนรวม และควรจะมีการจัดนิทรรศการหนังสือและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้รับโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน...” (นาย ค, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรจะมีการเตรียมพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรต้องตระหนักและพยายามที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนพิการได้เรียนรู้ และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนทั่วไป และต้องมีการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม โรงเรียนต้องสนับสนุนนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเป็นเฉพาะบุคคล ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับนักเรียนด้วย...” (นาย ง, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพ พร้อมทั้งต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินการในรูปแบบของกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กพิการเรียนรวมในการช่วยเหลือตนเอง เบื้องต้นก่อนที่จะรับเข้าเรียน เพื่อที่จะได้ตรวจสอบความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียน ในชั้นเรียนปกติร่วมกับเพื่อน...” (นาย จ, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

2) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านสภาพแวดล้อม

“...ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียน ซึ่งทางจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทั้งในและนอกชั้นเรียน ในการจัดสภาพแวดล้อมนั้น โดยใช้หลักวิชาการ คือ พิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท...” (นาย ก, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวม แนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนรวม...” (นาย ข, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...อาคารสถานที่เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนต้องมีความพร้อมในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มีการจัดแหล่งเรียนรู้ อย่างเพียงพอและเหมาะสม บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรวมอยู่ตลอดเวลา...” (นาย ค, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ผู้บริหารควรสร้างเจตคติที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อที่จะสามารถพัฒนานักเรียนได้เต็มศักยภาพ และสร้างบรรยากาศที่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ สะดวก สะอาด และปลอดภัยให้กับนักเรียนพิการเรียนรวม...” (นาย ง, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

“...โรงเรียนจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อที่จะได้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวมร่วมกัน ด้านภายในอาคารเรียน ควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ให้มีการจัดให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนพิการ โดยพิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท...” (นาย จ, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

3) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

“...สถานศึกษาต้องมีการจัดทำรายการประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนและทำหลักสูตรเพิ่มเติม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง ครูผู้รับผิดชอบในการสอนชั้นเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมจะต้องมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับความบกพร่องและความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรวม โดยกำหนดให้มีการทบทวนปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละบุคคล และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ครูผู้สอนจะต้องรู้จักนักเรียนของตนเองเป็นรายบุคคล และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ...” (นาย ก, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน ทั้งครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ต้องร่วมมือกันในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับความบกพร่องและความต้องการของผู้เรียน และทบทวนปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละบุคคล หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและการประกันคุณภาพการศึกษา...” (นาย ข, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรส่งเสริมการพัฒนาและบริหารหลักสูตรนักเรียนพิการเรียนรวมโดยเฉพาะ และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและพัฒนากลุ่มเรียนอ่อนเป็นพิเศษ และจัดทำหลักสูตรเฉพาะ ที่เป็นหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งถือเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากระดับของความพิการจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนแต่ละคน สถานศึกษาต้องมีการจัดทำรายการประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนและทำหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อสอนทักษะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนพิการด้วย...” (นาย ค, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้หรืออบรมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการนิเทศ กำกับและติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาและบริหารหลักสูตรนักเรียนพิการเรียนรวมโดยเฉพาะ และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละบุคคล

ควรมีการตรวจสอบทางการศึกษา ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียนในการที่จะกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาทั้งด้านวิชาการ พฤติกรรมและร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน...” (นาย ง, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนพิการเรียนรวม กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีส่วนให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม มีการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดตารางเรียน การประสานความร่วมมือการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล กระบวนการตรวจสอบและประเมินผลทางการศึกษา การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน และควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนและพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่อง...” (นาย จ, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

4) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมด้านเครื่องมือ

“...ควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมไว้เพื่อความชัดเจนในการดำเนินงาน เห็นแนวทางในการดำเนินงาน และจะเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของนักเรียนเรียนรวม ส่งผลให้ครูและบุคลากรมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม รวมถึงการได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในด้านงบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี และบริการต่าง ๆ อย่างเพียงพอจะช่วยให้การดำเนินการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ...” (นาย ก, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...มีแนวคิดที่ว่า การหยุดนิ่ง ไม่มีการพัฒนาตนเอง ถือว่าเป็นสัญญาณอันตรายที่จะส่งผลให้องค์กรเกิดความล้มเหลวไม่มีการพัฒนา จึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดศึกษาให้กับเด็กพิการเรียนรวม เนื่องจากสื่อประเภทดังกล่าวค่อนข้างหายาก ราคาแพง โดยการส่งครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการและอาจมีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานเป็นเลิศ ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สามารถพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของผู้เรียนที่เกิดขึ้นก็จะดีตามไปด้วย...” (นาย ข, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรมีการจัดสรรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะมาสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และประสานขอความร่วมมือจากศูนย์การศึกษาพิเศษ สถานพยาบาลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่

ในเขตพื้นที่ และควรทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับนำมาปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษใช้ร่วมกันได้...” (นาย ค, สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรมีการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวมอย่างชัดเจน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรวมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวมอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีความพร้อมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรวม และมีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล...” (นาย ง, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

“...ควรมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร นักวิชาชีพ และสื่อ เป็นการเฉพาะ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท และการกำหนดทิศทางนโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และควรมีการจัดทำนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการ โดยให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรวมที่เข้มแข็ง....” (นาย จ, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2564)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พนิดา บุญยศยิ่ง
วัน เดือน ปี เกิด	25 มกราคม 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 วท.บ. (จุลชีววิทยา), มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
ที่อยู่ปัจจุบัน	119 หมู่ 10 ตำบลห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	พนิดา บุญยศยิ่ง (ผู้บรรยาย). (8-10 เมษายน 2565). การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. ใน การประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติ International and National Teacher Education Conference (INTEC 2022) “Teacher Education in The Next Normal” (หน้า 737-750). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

